

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, OCTOBER – SPALIO 22, 2013 • Vol. CIV Nr. 124 Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 10-21-2013

ŠIAME NUMERYJE:

Maži darbeliai, bet didelė meilė. – 4 psl.

Prisimintas mons. Vytautas Kazlauskas. – 5 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Lietuvoje lankėsi Palestinos vadovas

Vilnius (ELTA) – Su į Lietuvą pirmo vizito atvykusiu Palestinos Prezidentu Mahmud Abbas susitikusi Prezidentė Dalia Grybauskaitė aptarė dvišalius Lietuvos ir Palestinos santykius, Palestinos bendradarbiavimą su ES, Artimųjų Rytų taikos procesą ir padėtį regione.

Lietuva ir ES remia Artimųjų Rytų taikos procesą ir atnaujintas Izraelio-Palestinos derybas. Pasak Prezidentės, nuo sėkmingos derybų eigos priklauso viso regiono stabilumas.

Valstybės vadovės teigimu, Lietuva taip pat palaiko demokratinius procesus ir pilietinės visuomenės raidą Palestinoje, prisideda rengiant įvairius mokymų projektus, ugdant nevyriausybinį organizacijų sektorių.

Dalyvaudama ES ir Jungtinių Tautų vystomojo bendradarbiavimo programose, Lietuva teikia finansinę paramą sprendžiant Palestinos pabėgėlių, humanitarinės pagalbos klausimus.

Apie Artimųjų Rytų taikos proceso eigą, ES ir Palestinos santykius bei dvišalį Lietuvos-Palestinos bendradarbiavimą pirmadienį taip pat kalbėta M. Abbas susitikime su Lietuvos ministru pirmininku Algirdu Butkevičiumi. – 3 psl.

Ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius (d.) susitiko su Palestinos Prezidentu Mahmud Abbas. Martyno Ambrazo (ELTA) nuotr.

Pristatytas filmas apie prof. A. Avižienį

Prof. A. Avižienis.

Spalio 28 d., pirmadienį, Vytauto Didžiojo universitete (VDU) įvyks dokumentinio filmo „Algirdas Avižienis – gyvenimo odiseja“ premjera. Režisieriaus Arvydo Baryso filme pasakojama apie pirmąjį atkurtojo VDU rektorių, pripažintą mokslininką prof. Algirdą Avi-

žienį. Filmas buvo pristatytas 2012 m. liepą minint profesoriaus 80-ąjį gimtadienį VDU Kauno botanikos sode.

VDU Atkuriamojo Senato, vėlesnių Senatų ir Universiteto Tarybų nario pareigas ėjęs prof. A. Avižienis yra aktyvus, tarptautiniu mastu pripažintas mokslininkas, kurio patobulinta klaidoms atsparių kompiuterių architektūra šiandien plačiai taikoma visame pasaulyje. Jo koncepciniai brėžiniai padėjo sukurti save pasitaisantį kompiuterį STAR (Self Testing And Repairing), kurio principai iki šiol taikomi NASA erdvėlaiviuose, keleiviniuose lėktuvuose, atominuose reaktoriuose, Žemės palydovuose ir t. t.

Lietuvoje A. Avižienis ženkliai prisidėjo prie VDU atkūrimo, kuriam jis vadovavo 1990–1993 m. Profesoriaus dėka VDU tapo pirmuoju universitetu šalyje, kuriame įdiegta liberali, vakarietiškais principais grįsta mokslo bei studijų sistema. VDU garbės profesoriaus vardas A. Avižieniui suteiktas 1994 m. Už nuopelnus Lietuvai 1998 m.

jis buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino III-ojo laipsnio ordinu. 2012 m. birželio pabaigoje prof. A. Avižieniui suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas. – 3 psl.

Grožis be gėrio yra namas be durų, burlaivis be vėjo, šaltinis be vandens. – Italų priežodis

IŠ REDAKCIJOS

Ši kartą pakalbėkime apie filmus. Nesu filmų kritikė ir neketinu tokia būti. Gerbiu jau dabar a. a. kino kritiką Skirmantą Valiulį, kurio paskaitų Vilniaus universitete nekantriai laukdavome kiekvieną savaitę, ir idėmiai klausydavome komentuojant klasikinius filmus tokius, kaip Tod Browning „Dracula” ar Alfred Hitchcock kūrybą, tyliusius filmus, patiesusius kinematografijos pamatus. Lai keidošiūtės ir pipinytės užsiima kino kritika, tačiau aš norėčiau pakalbėti apie šių dienų lietuvių kinematografus, apie tai kas jų kūryboje atsispindi ir kokią ispūdį jie palieka žiūrovams.

Vertinu laisvą minutę, ypač rudens vakarais, kai patogiai įsitaisius prie televizoriaus ekrano ar kino teatro salėje, galiu pasimėgauti filmais, ypač, jei filmas turi sąsajų su Lietuva.

Prieš kelerius metus vieną vakarą visai atsitiktinai į rankas pateko filmas „Pasipriešinimas” („Defiance”). Filmo priešistore nesidomėjau, maniau, kad tai tiesiog veiksmo filmas, tad baisiai nustebau pamačiusi lietuviškas pavarde filmo pradžioje (Antanas Šurna, Gediminas Girdvainis, Dalius Mertinas ir kiti). Filmo „Pasipriešinimas” siužetas remiasi profesorės Nechamos Tec knyga „Defiance: The Bielski Partisans” ir pasakoja apie istorijos skaudulį. Filmo herojai – Tuvija, Zusas, Azaelis ir Aronas Bielskiai – keturi žydų kilmės broliai. Filmo siužetas apie tai, kaip jų artimuosius nužudė naciai, o jiems patiems tenka sprukti į miškus, kur jie greitai suvokia, kad yra ne vieni, nes čia slapstosi jų likimo broliai. Filmą prikausto prie kėdės ir įtraukia į veiksmą. Ir ne todėl, kad pagrindinius herojus vaidina žinomi aktoriai Daniel Craig ar Liev Schreiber. Drįstu teigti, kad ši JAV sukurta filmą, filmuotą Lietuvos miškuose, vėrta pamatyti kiekvienam lietuviui.

Praėjo beveik metai nuo filmo premjeros „Kita svajonių komanda” („The Other Dream Team”), kai turėjau galimybę pagaliau pati pamatyti kritikų išlaupsintą filmą apie Lietuvos krepšinį. Filmą nukelia į legendines 1992 m. olimpinės žaidynės Barcelonoje, kuriose mūsų krepšininkai iškovojo bronzą ir paliko neišdildomą pėdsaką valstybės bei krepšinio istorijoje. Neslėpsiu, žiūrint filmą, prisiminiau pačios bemieges naktis tiesioginių transliacijų metu ir už Lietuvos komandą „sirgtas” minutes. Tačiau filmas yra ne tik apie krepšinį. Filme supina ir Lietuvos istorija, ir Sovietų Sąjungos laikai, ir idomi sąsaja su amerikiečių žaidynės grupe „Greatful Dead”. Prajuokino ir tokios detalės, kaip komandos kapitono Valdemaro Chomičiaus komandos draugų pastebėtas verslumas, kai Lietuvoje bet kokia verslo sąvoka vis dar buvo siejama su „spekuliacijomis”. Lietuvių kilmės JAV gyvenančiam 37 metų režisieriui Mariui Markevičiui Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė už šį filmą paskyrė valstybinį Riterio kryžiaus apdovanojimą. Ar šis filmą siūlyčiau nieko nežinantiems apie Lietuvą draugams ir giminaičiams? Tikrai taip! Su nekantrumu laukiau ir naujo režisieriaus projekto, šį sykį – vaidybinio filmo, pagal lietuvių kilmės rašytojos Rūtos Šepetys knygą „Tarp pilkų debesų” („Between Shades of Gray”).

Prieš porą savaitių Lietuvos vardą visai netikėtai išgirdau ir naujoje, rodos, nieko bendro su

Lietuva filmuose: kokia ji?

VAIDA LOWELL

Romo Zabarausko filmas „Streikas”.

Lietuva neturinčioje komedijoje „Praktikantai” („The Internship”). Pagrindinius vaidmenis atliekantys aktoriai Vince Vaughn ir Owen Wilson – apsikrūsi keturiasdešimtmečiai pardavėjai, nusprendę informacinių technologijų kompanijoje „Google” atlikti praktiką. Jie patenka į daugybę juokingų situacijų, kai suvokia, kad jų pagrindiniai konkurentai – jauni, protingi ir karjeros ištroškę studentai, pasiryžę bet ką padaryti, kad tik užsitarnautų pastovią darbo vietą. Jei atidžiai žiūrėsite, filme yra vieta, kai pagrindiniai herojai pamini nerangius (awkward) lietuvius. Tam daug dėmesio neskiiriama, tačiau kyla klausimas, kodėl filmo kūrėjai lietuviams apibūdinti pasirinko šiek tiek negatyvų būdvardį?

Praėjusios savaitės atradimas – naujas jaunosios kartos 23 metų lietuvių režisieriaus Romo Zabarausko filmas „Streikas” („We Will Riot”). Vasarą filmas dalyvavo tarptautiniame Maskvos kino festivalyje, o oficiali filmo premjera Lietuvoje įvyko rugsėjį. „Streikas” pasakoja apie juodaodį niujorkietį didžėjų Luke (aktorius Ebenezer Sowah), kuris per savo gimtadienį sužino apie turtingų tėvų nuslėptą močiutę iš Lietuvos. Įpykęs Luke atvyksta į Vilnių, susižavi lietuvių elektronine muzika („beat makers”) bei ir iš Vilniaus mero gauna netikėtą pasiūlymą vadovauti naujam elektroniniam muzikos klubui. Tai pirmoji lietuviška drama jaunimui, pasakojanti apie jaunuolius ir elektroninės muzikos kūrėjus, tačiau filme gausu šokiruojančių akimirų. Minimos rasizmo, korupcijos ir homofobijos temos, kritikuojama šalis, politika, atvirai piešiamas korupcijos paveikslas. Nors garsus lietuvių menininkas Jonas Mekas gyrė režisierių už nuoširdumą, man šis filmas paliko slogų ispūdį. Ir jei anksčiau apibūdintus su Lietuva susijusius filmus džiugiai siūlau draugams ir pažįstamiems bet kuria pasitaikiusia proga, apie šį filmą tikrai nutylėsiu. Nors tai vaidybinis filmas, nesinori, kad užsieniečiams pirma pažintis su Lietuva asocijuotųsi su korupcija, rasizmu ir netolerancija.

Negaliu nepaminėti ir pastarųjų savaitių Lietuvoje vykstančio Sausio 13-osios filmų skandalo. Melagingi faktai apie 1991 metų sausį įvykdytą so-

vietų agresiją ir interviu su Vilniaus televizijos bokštą šturmavusios grupės „Alfa” tuometiniu vadovu Michailu Golovatovu ir kitais pašnekovais, kurie neigė buvus karinių ataką, buvo paskelbti spalio 4 dienos propagandinėje laidoje „Žmogus ir įstatymas”. Laida užgavo kiekvieno lietuvių patriotinius jausmus. Televizijos vadovai prisiėmė atsakomybę už tai, kad nesuveikė kontrolės mechanizmas prieš laidai patenkant į eterį. Tačiau kas gali įvertinti žalą, kurią padarė ši laida?

Idomų sprendimą priėmė ir nuolankumą Rusijai parodė Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkas socialdemokratas Bronius Bradauskas praėjusią savaitę uždraudęs rodyti lietuvių sukurta filmą apie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą ir Sausio 13-osios įvykius (filmas nebuvo susijęs su ankstesnėje pastraipoje paminėtu filmu) svarbiame Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai renginyje. Politikas motyvavo, kad neverta aštrinti santykių su Rusija, nes vaizdai gali suerzinti į konferenciją pakviestus

svečius iš Rusijos. Šis politiko sprendimas sulaukė daug kritikos ir vertinamas kontroversiškai. Jei vieni kritikai tokį politiko sprendimą atvirai vadina spjūviu Lietuvai į veidą, kiti – sveikina už diplomatišką požiūrį. Tačiau B. Bradausko paskatos nuėjo veltui – Rusijos svečiai ir renginį neatvyko.

Pabaigai norėčiau priminti, kad „Draugas” pradeda organizuoti kultūros renginių vakarus. Pirmajame – lietuvių režisieriaus, žurnalisto Vidmanto Valiušaičio dokumentinio filmo apie dr. Petrą Kisielių „Sielų daktaras” peržiūra, kuriame dalyvaus ir pats filmo kūrėjas. Griebkite draugus, pažįstamus ir giminaičius į parankę ir jau šį penktadienį, spalio 25 d., 7 val. v. apsilankykite „Draugo” redakcijoje (4545 W. 63 St., Chicago, IL). Pažadame, sužinosite daug idomių detalių apie išeivijos šviesulį Petrą Kisielių, buvusį ilgametį „Draugo” tarybos ir valdybos pirmininką. Iki pasimatymo!

LAIŠKAI

KOKIE ŽODŽIAI, TOKS IR GALVOJIMAS
Žodis „TARPUKARIS”

Man atrodo, kad Vida Kuprytė („Draugas”, spalio 17 d.) ir Henrieta Vepštienė („Draugas”, spalio 19 d.) kalba apie du skirtingus dalykus – Vida Kuprytė apie išsireiškimą „tarpukario LIETUVA”, o Henrieta Vepštienė apie žodį „tarpukaris”. Ir tai nėra kalbėjimas apie tą patį.

Labai pritariu Vidai Kuprytei ir norėčiau dar pridėti, kad kitas Lietuvoje (o jau ir išeivijoje) naudojamas išsireiškimas „sovietiniais metais” (ne „okupacijos metais”) yra lygiai taip pat užgaunantis kaip „tarpukario Lietuva”.

Danutė Korzonienė
Homer Glen, IL

Laiškų ir nuomonių kalbos stiliaus redakcija netaiso

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mąžindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.

„Draugo” prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba. Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome prisikelti kopiją.

El. paštas:

redakcija@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Jungtinėms Amerikos Valstijoms grėsė nemokumas, kurio tik paskutinę akimirą, spalio 17 d. išvakarėse, pasisėkė išvengti. Bet ir tai tik laikinai. Apie tai, kaip ir kodėl Amerika taip nusivažiavo, dar bus kalbama ilgai, bet kol kas štai keletas spaudos, ši poslinkį sekusios iš įvairių pasaulio kampų, reakcijų.

Kaip rašė Vokietijos dienraštis „Neue Osnabrücker“, „buvo penkios prieš dvyliktą. Susitarimas tarp demokratų ir respublikonų pasiektas paskutinę minutę – ir tai svarbu ne tik JAV, bet ir viso pasaulio ekonomikos požiūriu, nes, kaip sako ekspertai, nesusitarus būtų subliuškę akcijų rinkos ir visa tarptautinė valiutų struktūra.

Be to, galų gale susitardami atsakingieji veikėjai nuo savo šalies atitolino dar vieną didžiulę įvaizdžio žalą. Juk paskutinėmis dienomis pasaulis kvapą užgniaužęs sekė poslinkius Washingtone dėl ten vykstančių sunkiai suvokiamų derybų ir neatšakingo tąsytosios“, – rašė Osnabriuko dienraštis.

„Kompromisas, kurį sumastė mažiau įkaitusios Jungtinių Valstijų Senato galvos, tėra tik geresnis tinkavimo darbelis, – rašė dienraštis „Eisenacher Presse“: valstybės biudžetas finansuojamas ne visiems metams, o vien tik ateinantiems keturiems mėnesiams“.

Dienraštis „Mannheimer Morgen“ irgi akcentavo, kad „naujasis planas problemą tik nuspiria į ateitį. Abiejų partijų požiūriai į biudžeto politiką taip smarkiai skiriasi, kad jau kelinti metai respublikonai ir demokratai niekaip vieni prie kitų nepriartėja.

Jei neišvyks stebuklas, tai Kongresas, šalis ir pasaulio ekonomika 2014-ųjų pradžioje atsiras lygiai toje pačioje padėtyje, kokiaje ir dabar tik ką buvo“, – rašė Manheimo laikraštis.

Freiburgo dienraštis „Badische“ išpėjo, kad viso to pasekmės gali būti blogos: „Juk buvome įpratę manyti, kad Amerika yra didžioji globalinės tvarkos sergėtoja, pasaulio ūkio stuburas. Nepaisant visų suklupimų ir klaidų, ši pasaulio supergalybė visada buvo prognozuojama, ji vadovavosi tvirtomis politinėmis vertybėmis ir interesais.

Tačiau šis biudžeto ginčas smarkiai sukrėtė esminį pasitikėjimą Amerikos sugebėjimu veikti“, – teigė Freiburgo laikraštis.

Pasak amerikiečių tinklalapio „Foreign Policy“, „Kongresas vėlai trečiadienio vakarą priėmė įstatymą, finansuojantį JAV vyriausybę ir pakeičiantį šalies skolinimosi ribą, taip užbėgdamas už akių galimam Jungtinių Valstijų netesėjimui mokėti savo skolas.

Šis Kongreso sprendimas baigė 16 dienų trukusį vyriausybės nedarbą ir skėlė skaudų antausį

Ar ilgam Amerika išsigelbėjo?

MYKOLAS DRUNGA

respublikonų partijai, kuri nepasiekė beveik nė vieno savo siekio, įskaitant jos labai pageidautą lėšų nutraukimą Prezidento B. Obama inicijuotai sveikatos apsaugos reformai.

„Mes kietai kovojome bandydami sumažinti išpampusią valdžią, bandydami kiek tik galime sustabdyti B. Obama peršamą sveikatos apsaugos programą“, – sakė Atstovų Rūmų pirmininkas, respublikonas John Boehner. „Mes kovojome teisingoje pusėje, tačiau nelaimėjome“.

Anot Bogotos dienraščio „Tiempo“, nors „JAV prezidentas B. Obama galų gale įstengė prieš respublikonus prastumti savo valią, tikro laimėtojo šioje kovoje nebuvo – per daug jau aukšta ta kaina, kurią visa šalis turi mokėti. (...)

Kai tie naktį iš trečiadienio į ketvirtadienį pasiekti susitarimai ateinantį sausį ar vasarį nustos galioti, visi vėl atsidsurs toje pačioje vietoje“, – rašė Kolumbijos sostinės dienraštis.

Dienraštis „New York Times“ džiaugėsi, kad aiškiai laimėjo demokratai, kad „sveikatos apsaugos reformos įstatymas nepakeistas, o jo įgyvendinimas nenustumtas į ateitį, kad nebus valstybinių mokesčių mažinimo ir nebus valstybinių išlaidų ir gerovės programų mažinimo“.

Kita vertus, „vienintelis dalykas, kurį pasiekė respublikonai, tai milijardinių nuostolių ekonomiškai sukėlimas, žala mūsų šalies įvaizdžiui, o jiems patiems – siaubingai smukę reitingai“, – tarė pagrindinis New Yorko dienraštis.

Arlingtone prie Washingtono leidžiamas, bet

visoje Amerikoje platinamas dienraštis „USA Today“ rašė, jog „B. Obama ir jo demokratai turėtų atsispirti pagundai pūstis dėl savo pergalės ir iš respublikonų reikalausti dar didesnių nuolaidų.

Nūnai abiems pusėms visų pirma turėtų rūpėti trys dalykai: sumažinti valstybės biudžeto deficitą, reformuoti imigracijos potvarkius ir supaprastinti mokesčių taisykles.

Čia abi partijos galėtų kartu rasti pakankamą daugumą, kad pradėtų imtis reikiamų įstatymo reformų. Nepaisant sustabarėjusių pozicijų, juk yra galimybių pažengti į priekį“, – rašė populiarius amerikiečių laikraštis.

Tačiau Belgrado laikraštis „Politika“ kitokios nuomonės. Anot jo, „pasirodė, jog niekas neturi jėgų respublikonus atstovų Rūmuose sukontroliuoti, mažiausiai tų rūmų pirmininkas, respublikonas John Boehner. Jis nebuvo pajėgus radikaliajam savo partijos sparnui pasipriešinti taip, kad gresiančią krizę užbaigtų anksčiau.

Nors bokso terminologija būtų galima sakyti, kad demokratai taškų skaičiumi laimėjo, tačiau iš tiesų pralaimėjo visi. Eilinį kartą vėl pasirodė, kad JAV gerai funkcionuojančios politinės sistemos neturi“, – rašė Serbijos sostinės laikraštis, be abejo, šiek tiek perdėdamas, nes, mūsų nuomone, Amerikos politinė sistema tik netobula, bet ji vis tiek veikia geriau, nei daugelio ar net daugumos kitų pasaulio šalių sistemos.

Vis dėl to ir Koblenco miesto Vokietijoje dienraštis „Rhein-Zeitung“ teigė, jog „pralaimėjo JAV. Vien mintis apie jų nemokumą leido investuotojams nuo Brazilijos iki Kinijos suabejoti patikimumu šalies, kuri dolerio pavidalu vis dar spausdina pasaulio rezervinę valiutą. Todėl gali greit būti sumažintas ir Amerikos“.

Anot Liuneburgo „Landeszeitung“, „šokis ant skustuvo asmenų paskutinę minutę baigėsi susitarimu, kurio po trijų mėnesių vėl reikės siekti iš naujo. Tačiau 144-iems respublikonams ir tai jau buvo per daug. Jiems valstybės bankrotas mieliau nei B. Obama sveikatos apsaugos programa.

Daugelis šių tautos atstovų gyvena pasaulyje, kuriame evoliucijos ir klimato kaitos neigimas, kaip ir neapykanta Washingtono centrinei valdžiai, laikoma gerai subrandinta politika. Jie jokių kompromisų nepriima iš principo“, – rašė šiaurinės Vokietijos regioninis laikraštis.

Taigi, nuo savęs priduriame: ne per tolimiausia ateitis parodys, ar JAV vis dėlto sugebės išlaikyti savo buvusią pasaulio politikos vadovo ir protingos politinės sistemos pavyzdžio poziciją.

Bernardinai.lt

Lietuvoje lankėsi Palestinos vadovas

Pasak ES Tarybai pirmininkaujančios Lietuvos Vyriausybės vadovo, ES remia taikos procesą, o tiesioginės Izraelio ir Palestinos derybos bei galutinis susitarimas galėtų atverti naujas galimybes kalbant apie saugumą Artimųjų Rytų regione.

„Lietuva sveikiną jūsų pasiryžimą iš naujo pradėti derybas“, – sakė ministras pirmininkas A. Butkevičius.

Pokalbio metu Palestinos Prezidentas pabrėžė, jog labai vertina ES pagalbą ir paramą taikos derybose. Pasak Palestinos vadovo, nepaisant visų nesklandumų, Palestina pasiruošusi tęsti taikos procesą.

Spalio 19 d., šeštadienį, ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius buvo susitikęs su Vilniuje viešėjusiu Pasaulio žydų kongreso pirmininku Ronald S. Lauder.

Darbo pusryčių metu kalbėta apie Lietuvos bendradarbiavimą su mūsų šalies ir tarptautinėmis žydų organizacijomis, Vyriausybės pastangas išsaugoti žydų kultūrinį

Lietuvos ir Palestinos Prezidentai Dalia Grybauskaitė ir Mahmud Abbas.

Martyno Ambrazo (ELTA) nuotr.

paveldą, Panerių memorialo kompleksinį sutvarkymą, aptartas Lietuvos siekis atkurti istorinį teisingumą ir tęsti Holokausto švietimo bei tolerancijos skatinimo programas.

Pasaulio žydų kongresas, kuriam šiuo metu vadovauja R. S. Lauder, aktyviai veikia prieš antisemitizmą.

Avižienis

Atkelta iš 1 psl.

Gyvendamas JAV prof. A. Avižienis buvo aktyvus JAV Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių skautų sąjungos narys, 1967 m. suorganizavo pirmąjį lietuvių Mokslo ir kūrybos simpoziumą Čikagoje.

Prof. A. Avižienis yra Californijos universiteto Los Angeles (UCLA) ir Vytauto Didžiojo universiteto profesorius emeritas, Lietuvos mokslo akademijos užsienio narys, Tarptautinės informatikos federacijos (IFIP) narys, vienas iš Česlovo Milošo gimtinių fondo steigėjų ir dabartinis jo direktorius.

2012 m. prof. A. Avižieniui Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo įteiktas prestižinis Eckerto-Mauchly prizas už svarų indėlį į klaidoms atsparių kompiuterių architektūrą ir kompiuterių aritmetiką, Jean-Claude Laprie kompiuterinių sistemų patikimumo apdovanojimas. Kaune mokslininkas už viso gyvenimo mokslo nuopelnus buvo apdovanotas pirmojo laipsnio „Santakos“ garbės ženkle.

TELKINIAI

Lemont, IL

Daug mažų darbelių atliktų su didele meile

Jaunosios pietų dalyvės siūlė ir skanėstų, ir loterijos biliėtų.

Dainos Čyvienė nuotraukos

Ne visi galime atlikti žygdarbius. Bet visi galime daryti mažus darbelius su didele meile.

Motina Teresė

VAIDA ARMANAVIČIŪTĖ

Spalio 13 d. Pasaulio lietuvių centre Lemonte, vyko „Derliaus pietūs“, kuriuos surengė organizacija „Vaiko vartai į mokslą“, remianti vaikų dienos centrus ir laikinosios globos namus Lietuvoje. Jau keturioliktą kartą vykę „Derliaus pietūs“ – tai graži rudens šventė, kurios metu prisiminti nuveikti darbai ir įgyvendinti projektai, ir kartu lėšų telkimo renginys. Saulėtą popietę į PLC Didžiąją salę susirinko gausus būrys šventiškai nusiteikusių organizacijos narių, draugų ir rėmėjų. Renginio vedėja Rasa Avižienis pasveikino apie 250 svečių, susėdusių prie baltomis staltiesėmis padengtų stalų. Paaiškinusi, kad raudonos rožės, puošiančios svečių stalus, simbolizuoja pagarbą ir dėkingumą „Vaiko vartų į mokslą“ rėmėjams ir bičiuliams, vedėja organizacijos vardu padėkojo visiems, be kurių jos veikla nebūtų įmanoma.

Organizacija „Vaiko vartai į mokslą“, įkurta 1998 m. Čikagoje, šiemet švenčia penkioliktąsias veiklos metines. Todėl šventės metu buvo prisiminta veiklos pradžia ir apibendrinti jos rezultatai. Organizacijos tikslas – remti rizikos grupės šeimų vaikus Lietuvoje: skirti lėšų vaikų maitinimui, buitinėms reikmėms, sporto ir laisvalaikio užsiėmimams, aprūpinti juos būtina apranga ir mokslo

priemonėmis. Mintis paprasta, bet labai gili – sukurti erdvę, kurioje vaikai rastų meilę ir globą, kad užaugtų gerais ir dorais žmonėmis. Tik iškūrusi, „Vaiko vartai į mokslą“ pradėjo remti du pomokyklinius centrus. Tai buvo pirmieji tokio pobūdžio centrai nepriklausomybę atgavusioje Lietuvoje. Per penkiolika gyvavimo metų remiamų centrų skaičius išaugo iki vienuolikos. Organizacijos veikla neapsiriboja vien finansinės paramos teikimu. Ji ruošia auklėjamąsias programas, kurios įgyvendinamos remiamuose centruose (įgyvendintos 5 tokios programos), rengia seminarus centrų vadovams ir darbuotojams, organizuoja paramos siuntas (išsiųsta apie 500 dėžių pripildytų mokslo ir laisvalaikio priemonėmis bei apranga). „Vaiko vartai į mokslą“ taip pat organizuoja lietuvių kilmės moksleivių ir studentų iš JAV savanorystės programas, kurių metu jie dalį savo vasaros atostogų praleidžia remiamuose centruose Lietuvoje.

Svečiams vieningai sugiedojus „Ilgiausių

Meninės dalies atlikėjai Lukas Kulbis ir Mantas Kisieliai.

metų“, šventė buvo tęsiama muzikine programa. Smuikais griežė septyni ateitininkai moksleiviai: Vidas Kulbis, broliai Mantas ir Zigmas Kisieliai, seserys Diana ir Monika Satkauskaitės bei seserys Marisa ir Lilė Sadauskaitės. Žiūrovai šiems talentingiems jauniems muzikantams šiltais plojimais padėkojo už nuoširdžiai sugrotus rimtus klasikinius kūrinius ir lietuvių liaudies melodijas. Sukalbėjus maldą, šventės dalyviai buvo vaišinami šeiminkės Zitos Šoliūnaitės Kušeliauskienės paruoštais pietumis. Po jų vyko aukcionas ir loterija, kurios metu susirinkusieji galėjo išlošti tortus, gėles ar „Vaiko vartų į mokslą“ narių paruoštus dovanų krepšelius. Visos šventės metu organizatoriams talkino nenuilstantys, besišypsantys savanoriai iš Daumanto-Dielininkaičio jaunųjų ateitininkų kuopos bei Čikagos kun. Alfonso Lipniūno ir prez. Aleksandro Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopos.

Savanorių nuoširdumas, šventės dalyvių gausa bei jų entuziazmas ir dosnumas dalyvaujant loterijoje ir aukcione rodo, kad „Vaiko vartų į mokslą“ veikla yra svarbi ir reikalinga. Lietuvos vaikų dienos centrai ir globos namai, kaip ir daugelis kitų nevyriausybinių sektoriaus organizacijų, susiduria su lėšų trūkumu. Valstybė ir rajonų savivaldybės nepajėgia užtikrinti pilno šių organizacijų veiklos finansavimo, todėl dažniausiai tik iš dalies finansuoja jų projektus konkursų būdu ir teikia finansavimą tam tikrą apibrėžtą laikotarpį. „Vaiko vartų į mokslą“ atlikti darbai bei rėmėjų aukos padeda užtikrinti Lietuvos vaikų dienos centrų ir globos namų veiklos tęstinumą. Tai gražus pavyzdys, kaip daug mažų darbelių, atliktų su didele meile, tampa žygdarbiu.

Nuotaikinga smuiko muzika užburė klausytojus. Iš k.: Zigmas Kisieliai, Lilė Sadauskaitė, Marisa Sadauskaitė.

Paminėtos penktosios monsinjoro Vytauto Kazlauskio mirties metinės

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Praėjusį penktadienį, spalio 18 d. Liudvinavo miestelyje netoli Marijampolės paminėtos penktosios monsinjoro Vytauto Kazlauskio (1919–2008) mirties metinės. Taip prisimintas ir pagerbtas iškilus kunigas, visą savo gyvenimą paaugęs kitiems.

Minėjimas prasidėjo šventųjų Mišių auka Šv. Liudviko bažnyčioje Liudvinave. Po to prisiminti iškilų kunigą ir jo darbus susirinko pilna Liudvinavo miestelio kultūros namų salė. Dar prieš prasidedant renginiui ekrane buvo galima pamatyti nuotraukas ir filmuotus vaizdus, kuriuose atsispindėjo V. Kazlauskio vaikystė ir jaunystė, jo ilgametis darbas Italijoje, Romoje, kai 38-erius metus jis vadovavo Vatikano radijo lietuvių kalbos skyriui. Taip pat buvo galima pamatyti vaizdus iš jo įkurtų Avikilų „Vaiko tėviškes namų“ veiklos.

Būtent monsinjoro tėviškėje Avikilų kaime prie Marijampolės jo iniciatyva įkurti „Vaiko tėviškes namai“ tapo pačiu geriausiu šios asmenybės įamžinimu. Apie tai, kaip šie namai kūrėsi, kokie sunkumai juos lydėjo nuo pirmos dienos, apie nepaprastą V. Kazlauskio darbštumą, nuoširdumą, dvasios šilumą renginyje kalbėjo šioje įstaigoje dirbantys žmonės, buvo skaitomi šių namų globotinių, čia užaugusių ir jau išėjusių į savarankišką gyvenimą laiškai. Juose – nuoširdi padėka kunigui, ištiesusiam ranką tiems, kuriems paramos labiausiai reikėjo.

Visus sujaudino dabartinių globos namų auklėtinių, kurių iš viso yra beveik pusantro šimto, pasirodymai – vaikai skaitė pačių parašytus eilėraščius, dainavo, grojo fleitomis. Daug prisiminimų sukėlė pirmosios šių namų auklėtojos, mama vadintos Zinos Kuzmickaitės-Urbienės parašytos eilutės, kuriose ji prisiminė, kaip dar senajame monsinjoro tėvų name ėmėsi globoti pirmuosius keturis vaikelius, kokios blogos sąlygos buvo, kaip sirgo tie vaikai, bet ją labai palaikė tėvai, niekada dukrai neprieštaravę dėl to, kad ši vargsta globodama svetimus vaikus.

1992 metas čia buvo pradėta statyti Tarptautinės vaikų kaimų organizacijos SOS Kinderdorf International pavyzdžiu įkurti globos namai, o SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugiją monsinjoras įkūrė dar 1990 metais. 1997-aisiais šie globos namai buvo pašventinti, dabar juose yra 14 namų. Daug pinigų šiam projektui įgyvendinti skyrė geradariai iš užsienio – Italijos katalikai, verslininkai, taip pat Amerikos ir Kanados lietuvių organizacijos, Kanados lietuvių katalikų moterų draugija ir kiti.

Prisiminimais vakare dalijosi moterys, Avikiluose globojančios vaikus jau daug metų. Jos sakė labai daug ko išmokusios iš monsinjoro, prisiminė, kad jis visada rasdavo laiko pasidomėti, kaip sekasi dirbti, pakalbėdavo vaikus, į Avikilus iš Kauno, kur gyveno ir globojo kelias šeimas atvažiuodavo kai tik galėdavo.

„Esu dėkingas Dievui, kad turėjau galimybę pažinti ir daug bendrauti su šia neeiline asmenybe.

Monsinjoro kapas Prisikėlimo bažnyčios šventoriuje.

Monsinjoras V. Kazlauskas ir direktorius V. Šulinskas Avikiluose. A. Vaškevičiaus nuotraukos

Monsinjoro dėmesys, rūpestis, nuoširdumas negalėjo nežavėti. Kai lankydavausi pas jį Kaune, visada pats padengdavo stalą, pavaišindavo arbata ir saldumynais. Labai sielojosi dėl nesėkmių, kartu sprendavome nelengvus šių namų finansavimo klausimus”, – prisiminė „Vaiko tėviškes namų“ direktorius Vytautas Šulinskas.

Siekdami įamžinti monsinjoro atminimą, Avikilų įstaigos darbuotojai globos namuose pradėjo kurti V. Kazlauskio muziejų, kur saugoja visus su jo atminimu susijusius daiktus, dokumentus, laiškus, nuotraukas, filmuotą medžiagą. Monsinjoro atmi-

Austriją, vėliau – į Vokietiją. 1945–1946 metais jis studijavo teologiją ir sociologiją Insbruke, 1946–1950 metais studijas tęsė Romoje. 1950-aisiais vyskupai Vincentas Padolskis, Pranas Būčys ir Vincentas Brizgys jaunąjį kunigą įtikino, kad jis privalo laikinai likti Romoje Vatikano radijo lietuviškų programų vedėju. Tas „laikiniai“ užsitęsė iki 1988 metų.

Monsinjoras parengė radijo paskaitų ciklus tikėjimo pagrindų, religijos ir mokslo, socialinės krikščionybės dinamikos, žmogaus teisių teologinių pagrindų, apologetikos, žmogaus teologijos, religijos ir moralės bei kitomis temomis. Jis aktyviai dalyvavo Italijos lietuvių visuomeninėje veikloje: buvo Italijos lietuvių bendruomenės sekretoriumi, keletą kartų vadovavo Italijos lietuvių kunigų sąjungai. Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimuose ir Europos lietuvių studijų savaitėse skaitė paskaitas apie šiuolaikinio ateizmo socialines priežastis, krikščioniškas ir humaniškas vertybes lietuvių tautos rezistencijoje ir išsilaisvinimo kovoje bei kitomis temomis.

Grįžęs į Lietuvą, V. Kazlauskas 1990–1997 metais Katalikų teologijos fakultete Vytauto Didžiojo universitete ir Kauno kunigų seminarijoje dėstė religijotyra ir krikščioniškąją socialinį mokslą, pora metų ėjo Humanitarinių mokslų fakulteto dekanu pareigas. 1992 metais jam suteiktas profesoriaus titulas. 1991–1995 metais buvo VDU kapelionu. Greta šių pareigų, 1992–1994 metais dirbo Lietuvos Vyskupų Konferencijos generaliniu sekretoriumi.

Mons. Vytautas Kazlauskas daug metų bendradarbiavo užsienio lietuvių dienraštyje „Draugas“. Savo mokslinius straipsnius jis skelbė „Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo darbuose“, žurnaluose „Logos“, „Naujasis Židynys-Aidai“ ir kituose leidiniuose.

Mons. prof. hab. teol. dr. jubil. Vytautas Kazlauskas, įvertinant jo didelius nuopelnus Lietuvai ir Bažnyčiai, ypač vadovaujant Vatikano radijo lietuviškoms laidoms, palaidotas Kauno Prisikėlimo bažnyčios šventoriuje. Šalia jo ilsisi ir žemietis prelatas Mykolas Krupavičius, kurį V. Kazlauskas laikė dideliu autoritetu ir savo dvasiniu vadovu.

Salėje minėjimo metu buvo daug buvusių ir esamų globotinių.

nimui skirta ir 2010 metais pasirodžiusi knyga „Monsinjoras Vytautas Kazlauskas: Tiesa padarys jus laisvus”.

Knygą parengė istorikė Angelė Buškevičienė ir Pasaulio lietuvių centro direktorius Valdas Kubilius. Solidžiam leidinyje – daug įdomios niekada neskelbtos archyvinės medžiagos, ištraukos iš monsinjoro dienoraščių, jo laiškų. Knyga gausiai iliustruota nuotraukomis ir dokumentų faksimilėmis, joje spausdinami prisiminimai žmonių, pažinojusių monsinjorą, taip pat yra ir V. Kazlauskio paruoštų ir per Vatikano radiją transliuotų laidų tekstų.

V. Kazlauskas gimė gausioje šeimoje 1919 m. rugsėjo 5 dieną Avikiluose. Kai mirė tėvas, jam tebuvo ketveri. Mokėsi Šilavoto pradžios mokykloje, Marijampolės marijonų gimnazijoje, Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakultete. 1944 m. gegužės 7 dieną buvo iššventintas kunigu. Lietuvos okupacija privertė jaunąjį kunigą pasitraukti į

Monsinjoro tėviškėje Avikiluose gyvena apie 150 globojamų vaikų.

Stovyklavimo kilpa apie Huron ežerą

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

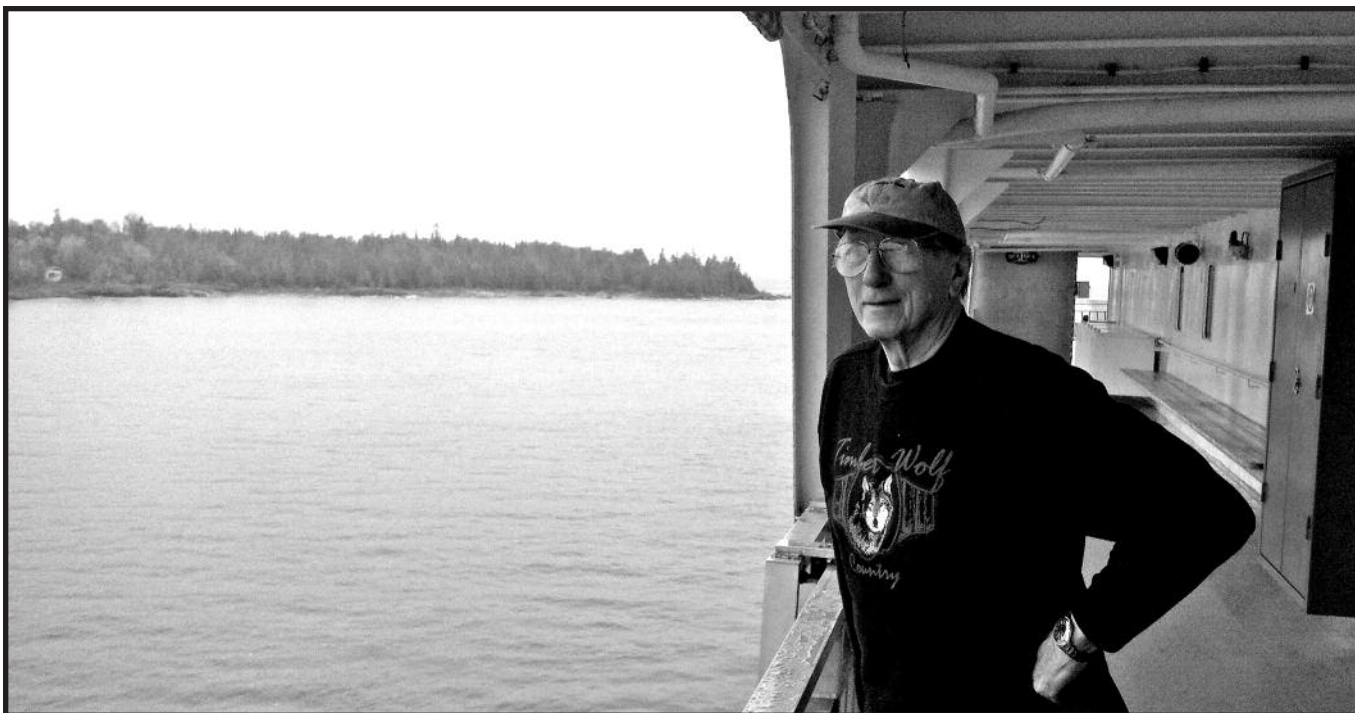
Šįmet rudens spalvas sutikau stovyklaudamas apie Huron ežerą, kuris ribojasi su Michigano valstija JAV ir Ontario provincija Kanadoje. Prie kelionės prisidėjo sūnus Aldas, ką tik grįžęs iš Vilniaus, o dabar jau išvykęs į Kiniją.

Kelionė prasidėjo Lansinge ir per didingą Mackinac tiltą mus nudaugino į Straights parką, esantį prie St. Ignace miestelio šiauriniame Michigano valstijos pusiasalyje. Nakvynė stovyklavietėje nakčiai – 26 dol. Kelionėje nervus gądino šoninis motornamiuko veidrodis, kurį vėjas vis nusukdavo į šoną, tuo sukeldamas rimtą pavojų keliaujantiems. Lietus taip pat neprisidėjo prie vairavimo saugumo. Kitą dieną nusipirkome specialų atsuktuvą (su šešiakampe galvute) ir neklaužadą veidrodėlį pritvirtinome. Pervaziavę kitą tiltą, jungiantį Sault Ste. Marie miestus Michigane ir Ontario, atsidūrėme Kanadoje. Sieną kirsdami pareigūnui paneigėme su savimi turintys ginklų, sprogmenų, narkotikų, tabako ar alkoholio. Taip „prakišome“ vokiško kojako buteliuką, vežamą atgaivai prie vakaro lauželio.

Sustojus užkasti prie kelio esančiame parkelyje, pastebėjau, kad ant mūsų motornamio stogo esančio šalčio oro vėsinimo įrangos nebėra plastmasinės uždangos. Kelionėje vėjas ją kažkur nusinešė. Aldas tą įrangą bandė apdengti lietpalčiu, bet po valandos tas lietpaltis suplyšo ir lietutis toliau plovė elektrinę įrangą. Kitą dieną uždėjome kitą uždangą, bet ir ta ilgai neišsilaikė ir suplyšo į skutelius.

O ką matėme važiuodami? Pirmiausia buvo aišku, kad ruduo jau atėjęs ir savo spalvomis nudažęs lapuočių miškus. Tai mano mėgiamos geltonos, raudonos, oranžinės, rudos spalvos, su žalių spygliuočių priemaiša. Aldui ypač patiko retai matomi violetiniai lapai. Spalvos gražios, nors lietutis jų ryškumą mažino. Pradžioje galvojome stumtis iki Sudbury ir į pietus nuo jo esančios French River. Šios upės saloje prieš 51-erius metus su savąja Gražina praleidome medaus mėnesio pirmąją savaitę. Tačiau dėmesį nukreipė galimybė prie Espanola miestelio pasukti į pietus ir atsirasti Manitoulin saloje. Kad patektum į salą reikėjo pravažiuoti įdomų tiltą, šįmet švenčiantį savo šimtmetį. Tas tiltas yra Little Current miestelyje ir įdomus tuo, kad jis kas valandą ant vertikalios ašies pasisuka į šoną, kad galėtų praplaukti laivai. Tas tiltas – salos vizitinė kortelė, viliojanti turistus.

Įdomi ir pati Manitoulin sala, skaitoma pasaulyje didžiausia gėlame vandenyje esančia sala. Pačioje saloje priskaičiuojama šimtas ežerų ir ežerėlių. Mano dėmesį ypač patraukė saloje esančių gyvenviečių pavadinimai. Štai keletas jų: Sheguiandah, Manitouwaning, Tehkummah, Mindemoya, Kagawong, Shesheganing ir Zhilbaahaasing. Tai indėniški pavadinimai. Ir dabar dalį salos sudaro indėnų rezervatai. Daug prekybos ir patarNAVIMŲ pavadinimų taip pat turi indėniškus vardus. Šią vasarą saloje

Bruce Penninsula nacionalinio parko ramybė.

Aldo Kriaučiūno nuotr.

vyko bent devyni įvairių indėnų genčių festivaliai, vadinami „pow wow“. Pamatėme, kad indėnai nėra vien praeities muziejų objektai, bet gyvenantys dabartyje ir vertinantys savo kultūrą bei tradicijas.

Iš anksto užsisakę vietą moderniame kelte, vykome į South Baymouth miestelyje esantį uostą. Ten lipome į Chi-Cheemaun laivą, kurio pavadinimas indėniškai reiškia „didžioji kanoja“. Šis laivas laikomas didžiausiu keleiviniu laivu/keltu Didžiųjų ežerų rajone. Po poros valandų laivas pasiekė Tobermory miestelį, esantį Bruce pusiasalio, skiriančio Huron ežerą nuo Georgian įlankos, šiaurėje. Šis pusiasalis garsus tuo, kad jame yra net du Kanados nacionaliniai parkai. Vienas jų yra Fathom Five National Marine Park, apimantis 112 kvadratinį kilometrų plotą. Tame plote yra dvidešimt salelių. Netoli jų yra 21 paskendusio laivo liekanos. 1994 m. Tobermory vietovė buvo paskelbta Kanados nardymo sostine, ji kasmet sutraukia daug nardytojų. Kitas valstybinis parkas yra Bruce Penninsula vardu. Jis pasižymi savo iki 40 metrų aukščio uolėtomis krantinėmis, giriomis, įvairia augmenija ir gyvūnija. Man didelį išpūdį paliko labai kūrybingai ir jaukiai įrengtas gamtos muziejus parko lankytojų centre. Parkas skatina betarpišką ryšį su aplinka, pagarbą gamtai, tad per daug nenustebome, kad stovyklavietėse nebuvo elektros srovės prijungimo. Lie-

tingą ir gana vėsią dieną norėjome šilumos ir šviesos vakare, tad nutarėme ieškoti stovyklavietės su patogumais. Ją radome pavažiavę gerą valandą į pietus Sauble Falls, Ontario provincijos parke, prisišliėjusiam prie buvusio miškų kirtimo ir pramonės centro. Prieš 130 metų miškų kirtikai uždirbdavo 1.20 dol. į dieną, o dabar stovyklavietė su elektra vienai nakčiai kainuoja 48 dolerius. Kalbant apie kainas, reikia pastebėti, kad benzinas Kanadoje irgi nepigus. Čia už galioną teko mokėti apie 5.50 dol., taip kad motornamiuko benzino bakui pripildyti reikėjo 140 dol. Kanados ir JAV dolerio

vertė beveik tokia pat. Atsimenu laikus, kai Kanados doleris buvo vertas 70 JAV centų.

Darydami kilpą apie Huron ežerą toliau stūmėmės į pietus, sekdami dviejų juostų kelią visai prie Huron ežero kranto. Po kurio laiko išalkome ir nutarėme užsukti į Ontario provincijos Pinery parką, kad galėtume pasigardžiuoti dar Michigan pirktą rūkytą žuvimi. Vien įvažiavimas valandėlei į parką kainavo 16 dol. Nesigailėjome, nes prie pat ežero kranto vieni du sauturėjome visą pliažą ir galėjome gardžiuotis ne tik žuvimi, bet ir džiaugtis rudens spalvomis, gamtos garsų simfonija, ateinančia iš ošiančių bangų. Sūnui ši vietovė priminė Baltijos jūrą rudens metu.

Artėjant prie Michigan valstijos sienos saulutė įsidrąsino ir kai pasiekėme Algonac parką į pietus nuo Port Huron, vakaro debesėliai visai dingo. Liko vėsus vakaras, jaukus laužas ir besikaupiančių atminimų skrynelė. Šiame parke su Aldu stovyklavau jau trečią kartą. Jam tas parkas ypač patinka, kad jis yra prie St. Claire upės kranto. Upe plaukia krovininiai laivai, jie praplaukia vos poros šimtų metrų atstumu. Iki ryto jų pro mus praplaukė gal dešimt.

Kelionėje susukome apie 1,300 mylių. Įdomu dar ir tai, kad šioje kelionėje mūsų pamiltam „Baltajam avinui“ – tai motornamiuko pravardė – susisuko 100,000 nuvažiuotų mylių nuotolis, bet jis apie pensiją dar negalvoja.

„Baltasis avinas“ apie pensiją dar negalvoja.

LIETUVA IR PASAULIS

Šiauliuose atidarytas naujas NATO oro policijos pastatas

Naujas NATO oro policijos pastatas.

I. Budzeikaitės nuotr.

Šiauliai (ELTA) – Spalio 18 d. Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Aviacijos bazėje Šiauliuose atidarytas naujas NATO oro policijos štabo pastatas. Statinys, kuris yra NATO oro policijai būtinos infrastruktūros dalis, sukurs patogesnes sąlygas oro policijos misijoje dalyvaujantiems kariams. Daugiau nei 1,000 kv. metrų ploto pastatas yra Aviacijos bazės greitojo reagavimo zonoje, kur budi ir iš kurios kyla NATO naikintuvai. Jame įrengtos patalpos budintiems naikintuvų pilotams ir naikintuvus skrydžiui parengiančiam techniniam personalui. Apie 5 mln. litų kainavusios pastato statybos ir įrengimas atliktas Lietuvos valstybės biu-

džeto ir NATO saugumo investicijų programos lėšomis. Iš valstybės biudžeto statyboms skirta apie 3,7 mln. litų, NATO lėšų – apie 1,3 mln. litų. Aviacijos bazės projektas pradėtas įgyvendinti 2004 m. Iki šiol NATO oro policijos misijai reikalingai infrastruktūrai užtikrinti Aviacijos bazėje buvo pastatyti keturi angariai naikintuvams, įrengtos naikintuvų priedangos, avarinės naikintuvų gaudyklės ant pakilimo ir tūpimo tako, nuo angarų iki pagrindinio tako nutiesti riedėjimo takai. Pastato atidarymo renginyje dalyvavo krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, generolas majoras Edvardas Mažeikis, kiti svečiai.

Uždraudė rodyti filmą apie Sausio 13-ąją

Vilnius (BNS) – ES ekonomikos ir finansų valdysenos konferencijoje, kurioje dalyvavo apie porą šimtų svečių iš visos Europos, Seimo kanceliarija norėjo parodyti trumpą dokumentinį filmą apie istorinę Seimo salę, nepriklausomybės atkūrimą 1990 m. ir 1991-ųjų sausio 13-ąją. Bet Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmi-

ninkas Bronius Bradauskas uždraudė rodyti šį filmą. Sužinojęs, kad į renginį kviešti Rusijos ambasados atstovai, B. Bradauskas pareiškė, jog Lietuva „niekaip nebaigia erzinti“ Rusijos dėl Sausio 13-osios, vis esą kiekviena proga primindama šiuos įvykius. Vis dėlto į renginį neatvyko nė vienas Rusijos ambasados atstovas.

Atidaryta paroda „Atgimimo mitingai“

Vilnius (Bernardinai.lt) – Nuo 2013 m. spalio 16 iki lapkričio 10 d. Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekse Vilniuje rodoma Genocido aukų muziejaus parengta fotografijų paroda „Atgimimo mitingai: žvilgsnis iš kitos barikadų pusės“. Daugiau nei du dešimtmečiai prabėgo nuo tų laikų, kai audringi atgimimo mitingai sutraukdavo tūkstantines minias. Mitingų ir susibūrimų dalyvius sekė budri KGB akis. Nesikišdami į mitinguotojų vaikymą, KGB darbuotojai užrašinėjo kalbas, iškeltų plakatų turinį, registravo dalyvių skaičių ir, kad vėliau galėtų nustatyti

jų tapatybę, fotografuodavo. Dalį įvairių susibūrimų fotografijų KGB darbuotojai gaudavo ir iš kitų asmenų ar žinybų, pavyzdžiui, laikraščių redaktoriai ar ELTA perduodavo fotokorespondentų darytas nuotraukas. Ilgainiui KGB sukaupe didelę nuotraukų kolekciją. Jose įamžinti aktyvesni mitingų dalyviai buvo numeruojami, nustatoma jų tapatybė. Galima tik įsivaizduoti, kas būtų laukę tų žmonių, jei būtų pavykę užgniaužti tautos atgimimą... KGB darbuotojai 1991 m. rugpjūtį išsikraustė iš rūmų Gedimino prospekte, o jų darytos ir rinktos nuotraukos liko.

Lietuvoje viešėjo Pasaulio žydų pirmininkas

Vilnius (ELTA) – Lietuvos bendradarbiavimą su mūsų šalies ir tarptautinėmis žydų organizacijomis spalio 19 d. per darbo pusryčius ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius aptarė su Vilniuje viešiniu Pasaulio žydų kongreso pirmininku Ronaldu S. Lauderiu. Darbo pusryčių metu, pasak Vyriausybės spaudos tarnybos, taip pat kalbėta apie Vyriausybės pa-

stangas išsaugoti žydų kultūrinį paveldą, Panerių memorialo kompleksinį sutvarkymą, aptartas Lietuvos siekis atkurti istorinį teisingumą ir tęsti Holokausto švietimo bei tolerancijos skatinimo programas. Pasaulio žydų kongresas, kuriam šiuo metu vadovauja R. S. Lauderis, aktyviai veikia prieš antisemitizmą.

JAV reikalauja, kad Sirija priimtų humanitarinę pagalbą

Washington, DC (Bernardinai.lt) – Washingtonas reikalauja, kad Sirija išsileistų į šalį pagalbos konvojus dėl Damasko priemiesčiuose mirštančių iš bado žmonių. Besitęsianti miesto apsiaustis ten gyvenančius žmones paliko be maisto, vandens, medikamentų. Esama duomenų, jog nuo prasto mitybos vaikai miršta per vos kelis kilometrus nuo Prezidento Bashar al-Assado rūmų. Tuo tarpu Sirijos armija yra perspėjusi, jog sukilėliai turi pasiduoti arba mirti iš bado. Mažiausiai trys Damasko priemiesčiai – Yarmouk, Eastern Ghouta ir Mouda-

miyah yra apgulti vyriausybės pajėgų jau keletą mėnesių. Maisto taip trūksta, jog šios savaitės pradžioje musulmonų dvasininkai pareiškė leidžiantys sirams valgyti kates, šunis, asilus dėl išgyvenimo. Įprastai šių gyvūnų musulmonai nevartoja. „Kviečiame Sirijos režimą kuo greičiau priimti paramos konvojus“, – penktadienį sakė JAV Valstybės departamento atstovė Jen Psaki, taip pat perspėdama, jog atsakingieji už vykstančius žiaurumus šalyje turėtų būti surasti ir atsiskaityti.

Moksleiviai protestavo dėl mokinių išsiuntimo

Moksleivių protestai Prancūzijoje.

ELTA nuotr.

Paryžius (ELTA) – Paryžiuje spalio 17 ir 18 d. mokiniai protestavo dėl užsieniečių mokinių deportavimo ir nėjo į pamokas. Protestai dėl užsieniečių deportavimo prasidėjo pagarsėjus 15-metės romų mergaitės Leonardos Dibrani išsiuntimo istorijai. Mokiniai surengė visų sostinės vidurinių mokyklų blokadą. Jaunimas su plakatais patraukė Bastilijos link, o iš ten žygiavo į Tautos aikštę. Prie mokinių prisijungė mokytojai, universi-

tetų studentai ir kraštutinių kairiųjų partijų politikai. Policija teigia, kad proteste dalyvavo 2,500 jaunuolių, bet vidurinių mokyklų sąjunga teigia, jog protestuotojų buvo apie 7,000. Mokytojų sąjungos ir pagrindinė tėvų federacija palaikė protestuotojus. Vėliau Prancūzijos Prezidentas Francois Hollande pareiškė, kad iš šalies išsiųsta paauglė galės sugrįžti į Prancūziją, tačiau be šeimos.

Saudo Arabija atsisakė būti Jungtinių Tautų Saugumo tarybos nare

New York (BNS) – Saudo Arabija atsisakė nenuolatinio nario statuso Jungtinių Tautų Saugumo taryboje dėl čia taikomų dvigubų standartų ir neefektyvaus problemų sprendimo. Saudo Arabija į JT Saugumo tarybos nenuolatinės nares 2014–2015 m. laikotarpiui buvo išrinkta spalio 17 d. kartu su Lietuva, Čile, Nigerija ir Čadu. Po šių rinkimų savo susirūpinimą pareiškė tarptautinės žmogaus teisių organizacijos, nurodydamos, kad Čadas, Nigerija ir Saudo Arabija laiko-

mos šalimis, kuriose smarkiai pažeidžiamos žmogaus teisės. Saugumo Tarybą sudaro 5 nuolatinės ir 10 nenuolatinių narių – iš viso 15 šalių. Nuolatinės narės yra JAV, Rusija, Didžioji Britanija, Kinija ir Prancūzija, o dešimt nenuolatininių narių renkamos dvejų metų laikotarpiui. Pagrindinė Tarybos atsakomybė – taikos ir saugumo palaikymas pasaulyje. Tai yra vienintelė įstaiga, kuri pagal tarptautinę teisę gali leisti karinės jėgos panaudojimą.

Užterštas oras yra pagrindinis vėžio sukėlėjas

Ženeva (ELTA) – Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) vėžinių susirgimų agentūra teigia, kad ore, kuriuo kvėpuoja dauguma žmonių, pilna vėžį sukeliančių medžiagų, todėl jį galima laikyti kancerogenu. Tarptautinė vėžio tyrimų agentūra (IARC) remiasi duomenimis, rodančiais, kad 2010 m. 223,000 mirčių nuo plaučių vėžio visame pasaulyje sukėlė užterštas oras. Taip pat yra duomenų, jog dėl oro užterštumo gali padidėti šlapimo pūslės vėžio rizika. Tyrimai rodo, kad pasta-

ruoju metu kai kuriose pasaulio šalyse stipriai padidėjo oro užterštumas. Tai ypač pastebima daug gyventojų turinčiose ir sparčią industrializaciją išgyvenančiose šalyse, pavyzdžiui, Kinijoje. Į kancerogeninių medžiagų registrą jau yra įtraukta daugybė cheminių medžiagų ir mišinių, kurie gali būti oro teršalais, bet tai pirmas kartas, kai mokslininkai patį užterštą orą įtraukė į vėžio sukėlėjų sąrašą. Atrodo, kad užterštas oras sukelia vėžį, pastebima visame pasaulyje.

ŠVENTADIENIS

Į namus Dievas grįžo

Šv. Kazimiero relikvijų sugrąžinimas į Vilniaus katedrą, priekyje – kardinolas V. Sladkevičius, viduryje – arkivyskupas J. Steponavičius.
Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio muziejaus archyvo nuotr.

Spalio 22 d. minime pagrindinės Lietuvos šventovės – Vilniaus arkikatedros – sugrąžinimo tikintiesiems 25-ąsias metines. Šios bažnyčios okupacija truko 39 metus, po to, kai 1949-aisiais įsiveržę sovietų kariai ją apiplėšė ir pasisavino raktą. Netrukus buvo pasistengta iš jos saugiai išgabenti Šv. Kazimiero relikvijas. Jos buvo įkurdintos Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Išniekinta katedra buvo perduota Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui, kuris čia įrengė Paveikslų galeriją.

Arkikatedros sugrąžinimas tikintiesiems vyko politiškai dinamiškomis aplinkybėmis. 1988 metų rudenį, po garsiojo „bananų baliaus“, kai milicija išvaikė taikų protestą, Lietuvos komunistų partijos vadovybė pateko į rimtą krizę, nes galutinai prarado gyventojų pasitikėjimą.

Maskvai kėlė daug nerimo plačiai besiplėtojantis demokratinis Sąjūdis.

Kaip tik Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo išvakarėse vykusiame Lietuvos komunistų partijos CK plenumo posėdyje nusprendžiama, kad LKP CK pirmuoju sekretoriumi tampa Algirdas Brazauskas – permainų siekiančiuose sluoksniuose labiau priimtinas žmogus. Maskvoje tikėtasi, kad su jo pagalba bus galima geriau kontroliuoti padėtį, kuri akivaizdžiai slydo iš rankų.

Kai Sąjūdžio suvažiavime buvo išsakyta mintis aukoti šv. Mišias Vilniaus arkikatedroje, Lietuvos vyskupai nesutiko „tik trumpam“ užtekti į šventovę. Po šio ultimatumo Sąjūdžio suvažiavimo prezidiumą pasiekė laiškėlis, kuriame paskelbiamas LKP sprendimas grąžinti katedrą tikintiesiems.

Tuometinė valdžia šiuo sprendimu daug nerizikavo. Žinojo, kad Maskvoje toks žingsnis nebus palaikytas klaida, – tai vienas iš būdų pakelti smukusį partijos autoritetą.

Tačiau priimdama tokį sprendimą, partijos vadovybė negalvojo, kad Arkikatedros grąžinimas dar labiau išjudins beatbundančią visuomenę. Lietuvos žmonėms Arkikatedros atšventinimo iškilmės simbolizavo taip trokštamą atsikratymą sovietine ateistine dvasia ir Dievo sugrįžimą į visuomenę.

„Nesitikėjom, kad Arkikatedrą pavyks atgauti taip greitai. Sovietų represijų metais niekas nedrįso apie tai garsiai kalbėti“, – vyskupas Juozas Tunaitis prisimena, kokia netikėta ir džiugi buvo žinia, kad Arkikatedra grąžinama Bažnyčiai.

„Tėvo Vaclovo Aliulio pozicija ir kalba komunistų partijos bosams sukėlė spontanišką reakciją: vyriausybės ložėje sėdėjęs LKP CK pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas pakilo ir garsiai pasakė, kad Vilniaus arkikatedra grąžinama tikintiesiems“, – griežmingas ovacijas sukėlusį momentą pažymi istorikas Arūnas Streikus. Kunigas V. Aliulis už tai A. Brazauskui įteikė didelę raudonų rožių puokštę.

Kitą rytą V. Aliulis kartu su neaprepiama minia jau meldėsi prie uždarytų katedros durų. „Mišios vyko lauke, ant laiptų, nes Katedra nešventinta buvo. Pamaldoms vadovęs kardinolas Vincentas Sladkevičius pasakė gražų pamokslą, – įvykių seką dėlioja 80-metis vyskupas J. Tunaitis ir pabrėžia – Katedros atgavimo iniciatoriai buvo ne dvaininkai, o paprasti žmonės“.

J. Tunaitis pasakoja, kad nuo valdžios draudimų ir persekiojimų kentėjęs vyskupas Julijonas Steponavičius neiškart patikėjo, kad komunistai sutiko grąžinti religinį simbolį bendruomenei.

Pasak J. Tunačio, J. Steponavičių nuėsdino Katedros būklė – vyskupas suprato, kad remontui reikės labai daug lėšų, taip pat reikėjo išsiaiškinti, kurios ir kur Katedros vertybės išliko.

Šioms problemoms spręsti vyskupas sudarė keturių žmonių komisiją, kurios pirmininkas buvo monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas. Komisija nuveikė didelį darbą – Katedra ėmė atgauti savo tikrąjį veidą.

1989 metų vasario 5 dieną vyskupas J. Steponavičius iškilmingai atšventino Vilniaus katedrą. Po dviejų dienų J. Steponavičius popiežiaus Jono Pauliaus II buvo pakeltas arkivyskupu ir paskirtas Vilniaus arkivyskupijos ordinaru.

Arkivyskupas J. Steponavičius mirė Vilniuje 1991 m. birželio 18 dieną, eidamas 80 metus.

Pagal Bernardinai.lt, Lrytas.lt

DATOS ir SUKAKTYS

Spalio ketvirta savaitė

Spalio 21 d.

– 1862 m. gimė **Jonas MačiulisMaironis** – kunigas, teologijos profesorius, lietuvių romantizmo poetas, istorikas, tautos dainius (mirė 1932 m.).

– 1962 m. mirė **Kazimieras Rėklaitis** – vienuolis marijonas, pedagogas, visuomenininkas, spaudos darbuotojas (gimė 1887 m.).

Spalio 22 d.

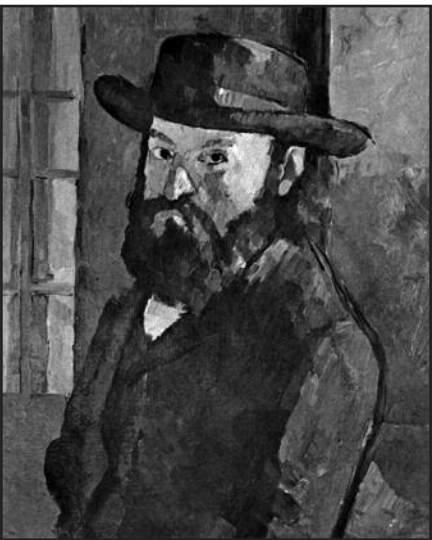
– 1875 m. Gaillioniuose, Pasvalio vls., gimė **Kazimieras Paltarokas** – vyskupas, teologas, profesorius. Baigė Mintaujos gimnaziją, Kauno kunigų seminariją. Studijavo Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1902 m. įšventintas kunigu. 1906 m. grįžo į Lietuvą ir nuo 1911 m. dėstė Kauno kunigų seminarijoje. 1922–1926 m. Lietuvos universiteto pastoracinės teologijos profesorius. 1926–1957 m. pirmasis Panevėžio vyskupas. Pastatė Pa-

Vyskupas Kazimieras Paltarokas.

nevėžio katedrą, taip pat – 15 bažnyčių, įkūrė 11 parapijų. 1949–1957 m. Vilniaus arkivyskupijos apaštalinis administratorius. Jis yra vienas žymiausių Lietuvos vyskupų. Siekė atnaujinti Lietuvos katalikų bažnyčią. Pasižymėjo ganytojiška, pedagogine, visuomnine veikla. Seminarijoje pradėjo dėstyti sociologiją. Nepaisydamas sovietų draudimo, katekizavo vaikus. Parašė vadovėlių, knygų („Socialinis klausimas“, 1914), per 50 ganytojiškų laiškų. (Mirė Vilniuje 1958 m., palaidotas Panevėžio katedroje).

– 1906 m. mirė **Paul Cézanne** – prancūzų tapytojas, kuris nutiesė tiltą nuo impresionizmo į kubizmą. Dažnai laikomas modernaus meno „tėvu“ (gimė 1839 m.).

P. Cezanne. Autoportretas.

Spalio 23 d.

– 2009 m. mirė **Vaclovas Dargužas** – veterinaras, Šveicarijos lietuvių visuomenės veikėjas, Vilniaus universiteto garbės daktaras, VU bibliotekos mecenatas (gimė 1920 m.).

Spalio 24 d.

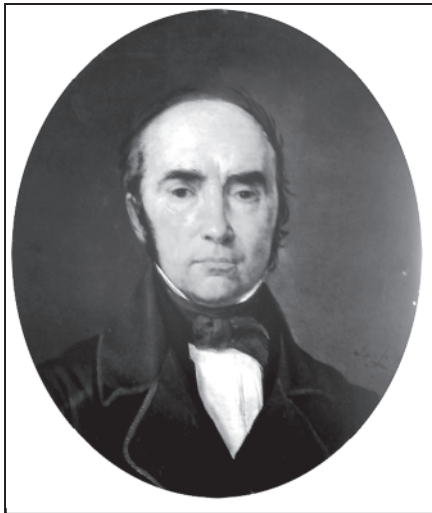
– 1903 m. Pajotijoje, Plokščių vls., gimė **Konstantinas Bajerčius-Garibaldis** – pedagogas, visuomenės ir politinis veikėjas, rašytojas, partizanas. Mokėsi Jurbarko progimnazijoje. Mokytojo pradinėse mokyklose. 1935 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą ir įgijo pedagogikos bei liuanistikos specialybes. Aktyviai dalyvavo katalikiškoje visuomeninėje veikloje. Dirbo savaitraščio „Mūsų laikraštis“ redakcijoje, buvo leidinių „Darbininkas“, „Pavasaris“, „Lietuvos mokykla“, „XX amžius“ korespondentas Alytuje. 1940–1941 m. dalyvavo lietuvių aktyvistų fronto veikloje. Paskirtas Alytaus mokytojų seminarijos inspektoriumi. Dalyvavo lietuvių fronto veikloje. Lietuvos partizanų štabo ryšininkas, rėmėjas. Parašė prozos ir poezijos kn.: „Trys keliai“, „Žemės vieškeliais“, „Spindulėliai“, „Namuose ir giriose“, „Zuikių žemėje“, „Nugirstos šnekos“. (Mirė 1946 m. Alytaus kalėjime).

Spalio 25 d.

– 1928 m. gimė **Antanas Kraujelis** – kovotojas už Lietuvos laisvę, paskutinis Aukštaitijos partizanas (mirė 1965 m.).

Spalio 26 d.

– 1793 m. Kalviuose, Skuodo r., gimė **Simonas Daukantas** – istorikas, rašytojas ir švietėjas, vienas pirmųjų tautinio atgimimo ideologų. Mokėsi Kretingos ir Žemaičių Kalvarijos mokyklose, Vilniaus gimnazijoje, 1822 m. baigė Vilniaus universitetą. Tarnavo Ry-

Simonas Daukantas.

gos generalgubernatoriaus kanceliarijoje. Nuo 1835 m. Senato valdininkas Sankt Peterburge, didesnę tarnybos dalį dirbęs už Lietuvos Metriką atsakingame Senato padalinyje. Jo pastangomis iš carinės valdžios 1841 m. gautas leidimas steigti parapines lietuviškas mokyklas Lietuvoje. Šis leidimas labai prisidėjo prie lietuvių kalbos išlaikymo ir plėtojimo. Bendradarbiavo su M. Valančiumi. 1850 m. grįžo į Žemaitiją. S. Daukantas tikėjo lietuvių tautą atgaivinti kultūrinės veiklos keliu. Svarbiausiu savo uždaviniu laikė ieškoti lietuvių tautos istorijos šaltinių, juos tyrinėti ir rašyti knygas savo tautai, ją šviesti bei kelti jos savigarbą. Parašė pirmąją lietuvių k. Lietuvos istoriją „Darbai senųjų lietuvių ir žemaičių“ (1822). Tautos pagrindiniu bruožu laikė kalbą. Tautai dar būdinga sava visuomeninė santvarka ir papročiai. Parašė veikalus: „Istorija žemaitiška“, „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“, „Pasakojimas apie veikalus lietuvių tautos senovėje“ ir kt. (Mirė Papilėje, Akmenės r., 1864 m.).

Spalio 27 d.

– 1913 m. mirė **Antanas Kaupas** – kunigas, JAV lietuvių visuomenės veikėjas, „Dirvos“ (1901–1908), „Draugo“ (1909–1913) redaktorius (gimė 1870 m.).

Istorinė lemtis lėmė, kad Prūsijos žemės į šiaurės rytus nuo Kara-liaučiaus papildydavo lietuviais persikėlėliais, kurie stiprino nuo XV a. vidurio išryškėjusią Mažosios Lie-tuvos lietuviškąją tapatybę, sukur-dami XVIII–XX a. pradžioje stipriausią lietuvišką bendruomenę už Lietu-vos valstybės ribų. Kaip rodo nau-jausi kultūros istorikų darbai, net Kristijono Donelaičio, vieno iškiliau-sių lietuvių literatūros pradininkų, šeima buvo atsikėlusi iš kito Nemuno kranto, tad iš tikrosios Lietuvos. Nors nesiverčia liežuvis ir priešinasi plunksna pavadinti Rytų Prūsijos lie-tuvius diasporine bendruomene, ta-čiau šiandienariant *užsienio lietu-viai* ir bandant rasti šios kategorijos samplaikas su diasporos reiškiniu, tu-rime nesunkiai suderinti šios lietu-vių pasaulio dalies tapatumo apibrė-žimus. Svarbiausia yra tai, kad Rytų Prūsijos lietuviai ne tik šimtmečius priklausė lietuvių pasauliui, sąmo-ningai tapatinosi su juo, bet XIX am-žiuje Lietuvai atsidūrus rusų valdžio-je ir praradus laisvos tautinės kultū-rinės veiklos galimybes, buvo vienu svarbiausiu moderniosios lietuvių tautos Atgimimo lopšiu.

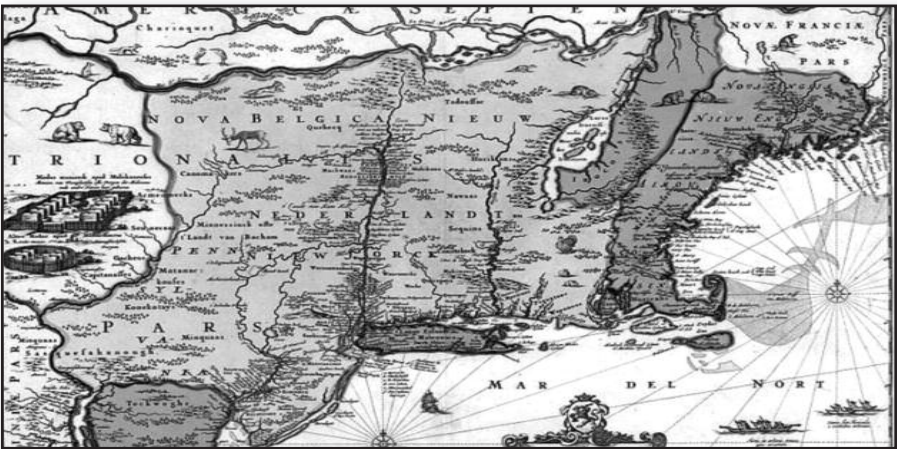
5. Arijoniškosios lietuvių
įsikūrimo Amerikoje legendos

Ankstyvosios lietuvių emigraci-jos žingsniai buvo susiję su kitatikių ir religinių disidentų nepatogumais senojoje tėvynėje. Pergales ir tikėjimo karus laiminti katalikybė, prisidėjusi prie arijonų arba antitrinitorių išva-rymo iš Lietuvos, negalėjo rūpintis tų įvykių atminties išsaugojimu. Beveik visad laimėtojai rašo istorijas, o pralaimėjęsiejį, išstumtieji, pažemintieji bando slėpti ir saugoti savo praeities prisiminimus, konstruoti hermetiš-kus pasakojimus, neretai palikdami įtaigius konspiratyvius prasitarimus apie galimai ištrintą atmintį, sunai-kintus istorijos šaltinius ir neva lie-kančias tik nugalėtojų pasakojimo versijas. Išvaymas iš rojaus savojoje žemėje ilgainiui reikėsi išvaymu iš virtualiosios atminties. Lietuvos ari-jonų tekstai, kurių pėdsakus ir publi-kacijas galima atsekti, liudija tokias elgsenas. Į religinės eschatologijos valdas nesibraunant, neieškant pri-mygtinai įrodomos istorinės tiesos, norisi priminti kai kurias arijoniško-sios lietuvių diasporos legendas.

Sekant arijonų pasakojimo tradi-cija, pasprukę nuo mirtimi grasančios Lietuvos valdžios, jų būreliai pasklidę po Transilvaniją, Sileziją, Branden-burgą, Holšteiną, Prūsiją, ir čia pakvi-pus pavojaus dūmams, galiausiai pa-siekė Olandiją ir Angliją. Iš tokių pa-bėgėlių geriausiai atmintin įsirežę brolių Krelių ir Andriaus Vištauto vardai, kuriuos aptinkame Anglijoje tarp tokių žymių mąstytojų ir teologi-nių ginčų dalyvių kaip Johno Miltono, Johno Lock'o ir Isaako Newtono.

Bene spalvingiausia romantizuo-tos lietuvių arijonų emigracijos ir ko-lonizacijos istorija yra papasakota Juozo Pronskaus. Jis XX a. trečiajame dešimtmetyje buvo pasinėręs į Ame-rikos unitarionų tradiciją ir šaltinius, tačiau dėl mokslo argumentų galvos daug nesuko. Jo knyga *Arionų priskė-limas* yra nuoroda į bandymus su-jungti senas gautiškas lietuvių kilmės versijas su pagonybės ir arionizmo santykiais istorijoje⁷¹. Knyga dvelkia XX a. I pusės rasių teorijos madomis, glaudžia lietuvius prie arijų legendų, ir atveda juos per Tobagą į Niujorką, parodydama juos kone kaip tėvus-stei-

KARKLO DIEGAS
lietuvių pasaulio istorija
EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS
20

gėjus *naujajame pasaulyje*. Arionai (iš jų išsirutulioję unitarionų, ana-baptistų tikėjimo bendruomenės) iš Lietuvos po išvaymo spietėsi Olan-dijoje, pasiekė ir net tam tikrą įtaką įgijo Anglijoje. J. Pronskus bando įpinti lietuvių likimus į anglų pilig-rimų pasakojimą:

...kai po 1620 metų pradėjo iš Ang-lijos keliauti į Šiaurės Ameriką pir-mieji imigrantai, tai daugelis jų jau atsinešė Lietuvos unitarionų idėjas, ir tik per juos Amerikoje nepavyko kalvi-nams sukurti žydiškos „Dievo kara-lystės žemė“.⁷²

J. Pronskaus pažiūros leidžia at-pažinti įvairių diasporų atmintyje ir savęs identifikavimo įtvirtinamą pa-stangą būti dedant naujos tėvynės pa-matus. Kaip rodo norvegų imigrantų istorijos, jie savo pasakodami siekė sujungti tokias grandis: vikingai, nor-vegų protėviai, buvo tikrosios de-mokratijos ir laisvės kariai. Jie užka-riavo anglosaksus, savo visuomenės vertybes integruodami į Didžiosios Britanijos tikrovę, o tada po *Meyflo-wer* burėmis tos vertybės ir principai buvo atplukdyti į Ameriką ir tapo jos kertine dalimi. Šiuos diasporos nara-tyvo bruožus yra atskleidęs šiuolai-kinis norvegų literatūros ir kultūros istorikas Orm Overland⁷³. Diasporos atmintyje ši mitologinė nuostata yra labai funkcionali, nes ji padėjo susi-kurti naujuosius savo namus.

Lietuviškas *arijonų prisikėlimo* pasakojimas bene plačiausiai eksploa-tuoja religinių pabėgėlių legendas, nuotykius Tobago saloje ir būsimame Niujorke, nors, kaip teigia autorius, yra *padavimų, kad gana gausingas būrys lietuvių atvyko į Ameriką XVII a.*⁷⁴, t. y. dar anksčiau nei kunigaikštis Jokūbas nusipirko salą ir pradėjo jos kolonizaciją. Štai kokia vaizdžiausia, legenda, fikciją ir mokslui suprantamas užuominas supinanti, lietuvių įsikūrimo *naujajame pasaulyje* versi-ja, nukelia mus į XVII a. 3 dešimtmetį, kai išryškėjo neabejotinos katalikiško revanšo Lietuvoje tendencijos:

...XVII a. pradžioje ... lenkų karuo-menė, Romos bažnyčios remiama, iši-veržė į Lietuvą gražinti lietuvių liute-ronų ir kalvinų į katalikybę. Protes-tantai lietuviai griebėsi ginklo gintis nuo užpuolikų, bet jie buvo sumušti ir nustojo savo įtakos. Tie, kurie liko gyvi ir turėjo kokią turtą, pasklido po visą pasaulį – Graikijoje, Šveicarijoje ir ki-

tose šalyse, bet daugumas iš jų vyko į Angliją, o iš ten su piligrimų tėvais vyko į Ameriką. Jų tarpe buvo toki di-džiūnai, kaip Buttvilai, Gedvillai, Ard-villai, Landžiai, Gregai, Gregai, Dau-kantai, Purviai, Zubrickai ir kiti, ku-rių dvarai buvo konfiskuoti Romos ka-talikų bažnyčios ir lenkų valdžios... Kiti protestantai, kurie neturėjo turto toliau pabėgti, imigravo šimtais tūkstančių į Latviją, užplūsdami visą šalį. Tada kunigaikštis Jokūbas, būdamas pats protestantas, nupirko tiems trem-tiniams mažą salą (...) ir kolonizavo toje saloje dešimtis tūkstančių tremti-nių.

Autoriaus vardo neturintis teks-tas, nepaisant diletantiško supainio-jimo, dabar jau įrodytų faktų, chro-nologijos sekos ir, žinoma, skaičių, J. Pronskaus yra pateikiamas su išlygo-

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

mis, nebandant legendos pristatyti kaip mokslo tiesos. Jis yra kaip her-metiškos religinės bendrijos ir lietu-viškos šaknies prisiminimo priemo-nė, kurioje it kokioje labai senoje met-raštinėje tradicijoje skaičiai ir datos nereiškia to, ką prie statistinių duo-menų įpratęs modernus žmogus gali priimti. Tačiau amerikietiškos lietu-vių diasporos atsiradimo versija (taip panaši į daugelio kitų tautų diaspo-ros pasakojimus) nubrėžia simbolinę egzodo liniją, kurios pakako kolekty-vinės atminties konstrukcijai.

Tobago lietuviškos arijonų koloni-jos likimas minėtame pasakojime ru-tuliojamas taip: po trejų metų, kai bu-vo pardėta ta kolonizacija, prasidėjo jūrų karas tarp Anglijos, Prancūzijos ir Ispanijos. Sala (kuria J. Pronskaus naudotas šaltinis įvardija Tobagu, bet ne *Guadalupė*)ėjusi iš rankų į ran-kas. Pirmiausia sėkmė lydėjusi ang-lus, po to ji atsisuko į prancūzus. Ang-lai pasitraukdami išgabeno į žemyną lietuvių kolonistus

...ir davė jiems vietą prie Hudson upės, kur dabar stovi New York [Niu-jorkas], ir tie lietuviai pradėjo statyti miestą, kurį pavadino „Aušra“. Tuo laiku prasidėjo gausinga imigracija olandų, kurie irgi apsigyveno toje vie-toje, ir tarp lietuvių ir olandų kilo gin-čas dėl miesto vardo. Lietuviai norėjo palaikyti vardą „Aušra“, o olandai „New Amsterdam“, ir tie ginčai ėjo ligi atvyko Duke of York ir išsprendė gin-čus, pavadindamas tą miestą savo var-du – New York⁷⁵.

71. Pronskus, Juozas. *Arionų priskėlimas*. Boston–Chicago, 1930, 290 p.

72. Ten pat, p. 118. Kaip ir daugelis hermetiškų religinių bendruomenių tradicijos ir atminties formų arijonų pasakojimas dvelkia sąmokslų teorijomis, nuolat liudija esą sunaikinti šaltiniai ir įrodymai, kurie, neva, visiškai kitai leistų suprasti, kas iš tiesų dėjosio toje miglotoje praityje.

73. Overland, Orm. *Immigrant mind, American identities*, p. 9; 120–127.

74. Juozas Pronskus, taip pat juo sekdamas žymiai solidesnis Amerikos lietuvių diasporos istorikas S. Michelsonas remiasi unitarioniškosios krypties periodinio leidinio (žurnalo),ėjusio Pitsberge, 1922 m. liepos numerio publikacija apie pirmuosius lietuvius Amerikoje.

75. Pronskus, Juozas. *Arijonų priskėlimas*. p. 119; jį seka S. Michelsonas, *Lietuvių išeivija Amerikoje* įžvalgiai vadin-damas arijonišką pasakojimą „pasaka“, p. 4–8;

Bus daugiau.

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. CollegeDrive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Sudie, a. a. muzike ir kompozitoriau Stasy Sližy

*Kas gali išmatuot šį skausmą,
Kurį patyrė jūs šeima?
Ir koks bejėgiškas šis skausmas –
Pakeisti nieko nevalia ...*

Detroito lietuvių apylinkę pasiekė liūdna žina, kad sulaukęs 94-ųjų metų spalio 10 d. amžinu miegu užmigo buvusios Šv. Antano parapijos parapijietis ir ilgametis vargonininkas muz. ir kompozitorius Stasys Sližys. Velionio žmona Natalija Sliženė apleido šį pasaulį 2007 m. birželio 1 d. Jų vienintelė duktė Regina Bernadeta Sližytė-Broge mirė 2012 m. liepos 26 d., būdama 58 metų amžiaus.

A. a. muz. Stasys Sližys buvo pašarvotas Charles R. Step laidotuvių koplyčioje, Redford, MI. Atsisveikinimas su velioniu vyko pirmadienį, spalio 14 d. Rožinį ir maldas sukalbėjo Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos klebonas kun. Gintaras Antanas Jonikas.

Gedulingos šv. Mišios už a. a. Stasį Sližį buvo aukojamos kitą rytą, antradienį, spalio 15 d. Dievo Apvaizdos lietuvių bažnyčioje, Southfield, MI. Mišias aukėjo klebonas kun. Gintaras A. Jonikas. Mišių metu giedojo ir vargnavo velionio krikšto sūnus muz. Rimas Kasputis. Buvo giedamos 3 a. a. muz. S. Sližio harmonizuotas giesmes. Skaitytinis skaitė Audra Kasputytė-Copes ir Algis Kaunelis. Aukos prie altoriaus nešė velionio proanūakai Trevor, Amber ir Alicija.

Pamoksle klebonas kun. G. A. Jonikas sakė, kad S. Sližiui giesmės, muzika ir dainos buvo svarbi gyvenimo dalis. Prisiminė, kad kai lankydavo S. Sližį jo namuose, šis visuomet pridavo pagroti vargonais. Jam taip pat buvo svarbu žiūrėti ir klausytis Motinos Angelikos religinės programos laidą. Jis mylėjo ir gerbė bažnyčią, kunigus ir gyvenimą. Muz. Sližio giesmės ir muzika skamba net tik mūsų padangėje, bet ir Lietuvoje, Kanadoje bei Australijoje. Pasimelskime ir prisiminkime a. a. Stasio Sližio indėlį liturgijoje. Telaimina Dievas a. a. S. Sližį, kuris dabar girdės tik dangišką muziką.

Šv. Eucharistijos metu muz. R. Kasputis giedojo muz. S. Sližio mėgstamą giesmę „Anapus saulės“. Šv. Mišios baigtos visų maldininkų sugiedota „Marija, Marija“.

Po gedulingų šv. Mišių 25 automobiliai nulydėjo velionį muz. Stasį Sližį į Šv. Kapo (Holy Schepulchre) kapines, kur buvo palaidotas šalia mylimos žmonos Natalijos. Paskutines apeigas kapinėse atliko kun. G. A. Jonikas. Kiekvienas dalyvis priėjo prie karsto, padėjo gėlytę ir taip atsisveikino su a. a. Stasiu Sližiu. O šeima pabarstė žemės iš Lietuvos, Baltijos jūros smėlio ir gintaro kruopelių.

Velionis paliko žentą Sherman Broge, anūkę Karen Addair, proanūkę Amber ir proanūką Trevor; anūkę Kristiną ir jos vyrą ir Jeffrey Shadik ir dvi proanūkes – Aliciją ir Nataliją.

Stasys Sližys gimė 1918 m. lapkričio 20 d. Traupyje, Raguvos vls., Panevėžio apskr., vargonininko Petro ir Karolinos šeimoje. Jis buvo a. a. muzikų Prano ir Broniaus Sližių brolis. 1938 m. S. Sližys baigė Panevėžio gimnaziją, 1939 m. įgijo pradinės mokyklos mokytojo cenzą. 1939–1944 m. buvo Traupelių ir Gaigalių pradinių mokyklų vedėjas.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją.

1944–1950 m. mokytojavo ir ėjo inspektoriaus pareigas Weideno lietuvių progimnazijoje, Bavarijoje. 1948 m. liepos 17 d. vedė Nataliją Petrusevičiūtę. Užaugino dukrą Regina, kuri vėliau Detroito buvo jaunimo choro akompaniatorė.

Nuo 1950 m. gyveno JAV. 1950–1965 m. pradėjo mokytojauti lietuvių šeštadieninėje mokykloje (keletą metų buvo jos vedėjas) Detroito. 1956 m. Detroito Prekybos universitete baigė aukštąją sąskaitybą ir iki 1981 m. Ford divizijos įstaigoje buvo skyriaus kontrolės analitikas. Lankė Wurlitzer vargonų kursus ir 1958 m. įstojo į Detroito konservatoriją, kurioje 1964 m. įgijo muzikologo diplomą, o 1967 m. gavo ir vokalinės muzikos pedagogo diplomą. 1967–1974 m. Michigano universitete tobulinosi chorvedybos srityje, apie 7 metus giedojo ir dainavo Detroito simfoninio orkestro chore. 1974 m. priimtas į Michigano Operos chorą, dalyvavo daugelyje operos spektaklių Detroito, gastroliaavo kituose miestuose.

Daug metų muz. Stasys Sližys rudenį dviems savaitėms išvažiuodavo tobulintis į Interlochen, MI, kur vykdavo koncertai, paskaitos ir teoriniai būreliai.

S. Sližys aktyviai įsijungė į Detroito lietuvių kultūrinį ir muzikinį gyvenimą. Nuo 1950 m. vadovavo „Aušros“ lituanistinės šeštadieninės mokyklos chorui, kurį parengė 1966 m. 3-ajai JAV ir Kanados lietuvių dainų šventei Čikagoje 1957 m. „Amerikos lietuvių balso“ klube subūrė moterų vokalinį sekstetą, o 1948 m. – vyrų oktetą. Su šiais ansambliais surengė koncertų, dalyvavo radijo programose. Nuo 1958 m. trejetą metų vadovavo Detroito birutiečių mergaičių chorui, o nuo 1961 m. – mišriam, 50 dainininkų turinčiam jaunimo chorui. 1967 m. įkūrė savo vardo Jaunimo chorą ir iki 1975 m. jam kūrybingai vadovavo. Kolektyvas kasmet dainuodavo Vasario 16-osios minėjimuose, per Kalėdas ir Velykas giedodavo bažnyčiose, rengdavo koncertus, Detroito, Clevelande ir Čikagoje. 1970 m. pastatė V. Kaleckio operetę „Piršlybos šapnaguose“. Parengė jaunimo chorą 1971 m. 4-ajai JAV ir Kanados lietuvių dainų šventei Čikagoje. 1977 m. suorganizavo naują mergaičių chorą, su kuriuo dalyvavo daugelyje renginių, tarp jų ir 1978 m. 5-oje JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje Toronte. 1979 m. pastatė A. Gustaičio muzikinę pjesę „Sekminių vainikas“. Iš vyresniųjų chorisčių sudarė vokalinį ansamblį.

S. Sližys daug metų reiškėsi ir kaip vargonininkas. 1970 m. pradėjo vargonininkauti Šv. Petro lietuvių parapijoje, Detroito. Atgaivino mišrų chorą, subūrė moterų vokalinį ansamblį, kuris dalyvaudavo koncertų programose. Nuo 1980 iki 2007 metų vargonavo Šv. Antano parapijoje, Detroito. Suorganizavo mišrų chorą, kurio svarbiausia pareiga buvo kas sekmdienį giedoti lietuviškose pamaldose. Savo darbo penkmetį muz. Stasys Sližys pažymėjo redaguodamas giesmyną „Viešpatie, išklausyk“. Tai buvo didelių pastangų ir įtempto darbo vaisius,

D. L. K. Birutės draugijos Detroito mergaičių choras. 1960 m.

LTSC Žilevičiaus-Kreivėno Muzikologijos archyvo nuotraukos

o taip pat brangi dovana Šv. Antano parapijai. Giesmynas pradamas Šv. Antano himnu ir baigiamas Tautiška giesme.

Daug metų vadovavo moterų vokaliniam kvartetui ir vokaliniam ansambliui, koncertavo daugelyje JAV miestų ir miestelių. Šv. Antano parapijos 75-mečio proga, 1995 m. rugpjūčio 13 d., choras atliko St. Sližio „Lietuviškas mišias“. 2000 m. rugsėjo 24 d. Šv. Antano bažnytinis choras pažymėjo choro 20-mečio sukaktį. Po 27 darbingų metų, 2007 m. sausio 1 d. S. Sližys pasitraukė iš parapijos vargonininko pareigų. 2009 m. rugpjūčio 16 d. S. Sližys suorganizavo vienkartinį moterų ansamblį, kuris Mišių metu ir vargonavo, ir giedojo. Po Mišių atliko meninę programą, skirtą atsisveikinimui su kun. Alfonsu Babonu.

Muz. Stasys Sližys atliko didelį kultūrinį visuomeninį darbą. 1971 m. buvo JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės Čikagoje lituanistinių mokyklų jungtinio choro dirigentas. 1978 m. 5-osios analogiškos dainų šventės Toronte repertuaro komisijos narys, Detroito Lietuvių mokytojų draugijos sekretorius, parapijos komiteto narys ir liturginės komisijos pirmininkas, „Lietuvių žurnalistų sąjungos“ Detroito skyriaus sekretorius, „Amerikos Lietuvių muzikų sąjungos“ vicepirmininkas, Vargonininkų sąjungos narys. Nuo 1987 m. rašė žurnalui „Muzikos žinios“, laikraščiams „Draugas“ ir „Žurnalistas“. S. Sližys parengė lietuvių kalbos pratimus lituanistinių mokyklų aštuntam skyriui (1966) ir giesmyną „Viešpatie, išklausyk“ (1985). Buvo Dainavos jaunimo stovyklos Manchester, MI, vasaros kursų dainavimo vedėjas.

S. Sližys buvo žinomas ir kaip kompozitorius. Jis harmonizavo apie 100 lietuvių liaudies dainų, parašė muziką lietuviškoms Mišioms. Jo žinomiausios giesmės: „Tyli, šventa naktis“, „Kristus prisikėlė“, „Skiemonių Marijai“, „Šiluvos Švč. Mergelei Marijai“, „Giesmė Imbrado Marijai“, „Šv. Antano himnas“, „O, Angele, man skirtas“, „Štai ateinam prie altoriaus“, „Motinos ženklai“, „Išklausyk Lietuvos“, „Kryžių kalnas“ bei kitos. Jo giesmių muzika didinga ir jautri. Muz. S. Sližio sukomponuotos dainos „Tėvynės varpai“ ir „Tėvėlių kraštas“ skambėjo III ir IV Dainų šventėje. Kitos paminėtinos dainos: „Lietuvaitės baladė“, „Skrenda mintys į Tėvynę“, „Menu gegužį“, „Vasaros romantika“, „Dainavos tango“, „Sugrįžt negalim“, „Traupio himnas“. Jo dainų muzika žaisminga ir lengvai dainuojama.

Su Šv. Antano lietuvių parapijos mišriuojų ir moterų choralais S. Sližys išleido keturis įrašus (audio kasetes):

A. a. muz. Stasys Sližys.

„Šv. Antano parapijos choro giesmės ir vargonų muzika“, „Moterų vokalinio vieneto dainos ir giesmės“, „Vargonų muzika“ ir „Stasio Sližio solo giesmės ir vargonų muzika“.

Nuo 1987 m. S. Sližys buvo Lietuvos Šaulių sąjungos išeivijoje centro valdybos narys, BALF'o (Bendro Amerikos Lietuvių fondo) narys, Detroito Ramovėnų organizacijos narys. Dirbo JAV LB Detroito skyriaus valdyboje. 1989 m. S. Sližys buvo apdovanotas šaulių žvaigždės medaliu, o 2000 m. – šaulio garbės nario medaliu ir žymeniu.

2003 m. Šv. Antano parapija suarošė muz. Stasiui Sližiui jo 85-ųjų metų gimtadienio pagerbimą. Buvo gauta daug raštiškų sveikinimų iš giminių Lietuvoje bei organizacijų išeivijoje.

Dievo Apvaizdos lietuvių bažnyčios prieangyje buvo išdėstytos a. a. Stasio Sližio šeimos nuotraukos, 2005 m. išleista 84 psl. velionio biografija. Buvo ir padėtas albumas su nuotraukomis iš velionio 85-ojo jubiliejaus.

Gautos užuojautos iš Šiaurės Amerikos lietuvių muzikos sąjungos, Lietuvos Vyčių 102 kuopos ir Lietuvos Vyčių Vidurio Centro apygardos bei Lietuvos Dukterų draugijos Detroito skyriaus.

Detroito lietuviai reiškia gilia užuojautą a. a. Stasio Sližio, buvusio Šv. Antano parapijiečio ir ilgamečio vargonininko, šeimai, draugams ir pažįstamiems.

Ilsėkis ramybėje, a. a. Stasy Sližy. Kurk angelo giesmes danguje!

*Jau taip šioj žemėj atsitinka,
Kada ateina ta diena.
Atokvėpiu, tuo paskutiniu,
Paliekam viską žemėj, čia.
(eilės Jolantos Toločkaitės)*

Regina Juškaitė-Švobienė
Buvusi mokinė ir choristė

SOCIALINIAI PATARIMAI

Vartotojiški mitai: tiesa slypi kažkur šalia

Nors dažnai sakoma, kad pirkėjas – visuomet teisingas, realybėje būtent perkantys prekes ir paslaugas vartotojai praranda pinigų ir nervus, bėkiodami su sistema, kuri dažnai pasirodo ne tokia jau ir draugiška. Kai kas dėl to kaltina prekybininkus, pasirengusius padaryti viską dėl kliento, kad išsiųstų prekę ar paslaugą – o po to lyg niekur nieko pamirštančius visa, ką žadėjo. Kita vertus, neretai patys vartotojai prastai žino savo teises ir susikuria daug nepagrįstų lūkesčių – iš dalies dėl išsakinėjusių vartojimo mitų. Tad pabandysime kai kuriuos jų panagrinėti nuodugniau:

• **Praėjus ne daugiau nei trims dienoms nuo bet kokio prekybinio sandorio, vartotojas turi teisę to sandorio atsisakyti, jei jis/ji to pageidauja.**

Nepaisant beveik visuotinio įsitikinimo šios taisyklės universalumu, tai – NETIESA. „Trijų dienų grąžinimo taisyklė“, apie kurią pagal įstatymą pirkėjas privalo būti informuojamas iš anksto, galioja tik kai kuriais atvejais. Iš esmės, ja galite pasinaudoti tik tuomet, jei išsigijote prekių iš Jūsų namų atėjusio ar gatvėje sutikto prekybos agento – tačiau ne iš parduotuvės ar kitos vietos, kuri gali būti laikoma „nuolatine pardavėjo verslo vieta“. Be to, už išgytas prekes sumokėta suma turi būti ne mažesnė nei 25 dol. Tik jei įvykdomos šios dvi sąlygos, vartotojas turi teisę grąžinti prekę, informuodamas apie tai pardavėją raštiškai. Pardavėjas privalo grąžinamą prekę atsiimti per dvidešimt (20) verslo dienų, apmokėdamas visas grąžinimo išlaidas, o pinigus už prekę grąžinti pirkėjui ne vėliau, nei per dešimt (10) verslo dienų. Dar vienas pastebėjimas – „trijų dienų taisyklė“ paprastai negalioja automobilių bei kitų transporto priemonių pirkimo sandoriams.

• **Vartotojas turi teisę visuomet atgauti pinigus už sumokėtą prekę, jei jis/ji to pageidauja.**

Nors daugelis parduotuvių JAV turi gana lankščią prekių grąžinimo sistemą, reikėtų turėti omenyje, kad prekių grąžinimo jokie įstatymai nereglamentuoja. Konkretios taisyklės, taikomos pardavėjo, yra nulemtos jo paties susikurtų principų bei eros vėliavos. Todėl iš esmės, išskyrus atvejus, kuomet išigijamas akivaizdžiai brokuotas ar neatitinkantis prekės aprašymo gaminys, galimybė atgauti sumokėtus pinigus yra greičiau privilegija, o ne neginčijama vartotojo teisė. Todėl, jei manote, kad vėliau gali tekti grąžinti išgytą prekę, geriausia iš anksto pasidomėti pardavėjo nuostatais šiuo klausimu bei jo taikomomis taisyklėmis.

• **Praktiškai visi pinigai, suaukoti labdaros organizacijoms, yra tiesiogiai panaudojami tų organizacijų tikslams įgyvendinti.**

Plačiaja prasme – tai tiesa. Be abejo, visi suaukoti pinigai tarnauja juos surinkusiai organizacijai, – padedant vykdyti jos labdaros misiją, tačiau taip pat – padengti administravimo, nuomos, ir netgi naujų aukų

rinkimo išlaidas. Pagal įstatymus, labdaros organizacijos neturi aiškiai nustatytos minimalios sumos nuo surinktų pinigų, kurią jos privalėtų panaudoti tiesiogiai jų atstovaujamiems tikslams. Todėl, jei Jums iš tiesų rūpi, kad Jūsų aukojami pinigai būtų panaudoti tam tikram tikslui, geriausia būtų vengti turėti reikalų su pasamdytais tarpininkais, renkančiais pinigų Jūsų remiamai organizacijai, o aukoti jai tiesiogiai. Be to, visuomet galite paprašyti detalios ataskaitos, kur ir kaip bus panaudoti Jūsų paaukoti pinigai.

• **Niekas negali išimti pinigų iš vartotojo asmeninės banko sąskaitos, jei jis/ji neduoda tam sutikimo.**

Kaip bebūtų gaila, tai – NETIESA. Būtent todėl įvairios visuomeninės organizacijos ir federalinės teisėsaugos įstaigos nuolat primena vartotojams būti budriems ir saugoti savo finansinius duomenis. Jokiu būdu nereikėtų teikti šių duomenų nepažįstamiems asmenims, tiesiogiai ar telefonu bei Internetu siūlantiems prekes ar paslaugas, taip pat – naudoti finansinių duomenų kaip vartotojo vardo tinklalapiuose ir pan. Patekus Jūsų sąskaitos numeriui į svetimas rankas, jis lengvai gali tapti sukčių įrankiu: paskambinę Jūsų banką šie žmonės gali tiesiog pasakyti, kad Jūs davėte leidimą jiems išimti iš sąskaitos tam tikrą pinigų sumą už atseit jų parduotas Jums prekes ar paslaugas ir tokiu būdu įtikinti banko atstovus sandorio legalumu.

• **Verslininkai visuomet privalo vykdyti savo pažadus – netgi jei tie pažadai skamba pernelyg gerai, kad būtų tiesa.**

Pradėkime nuo laiškų apie laimėjimus loterijose – nepaisant to, kaip labai Jums praverstų „laimėti“ pinigai, šie laiškai yra MELAS. Kaip ir pranešimai apie tolimo giminaičio Afrikoje paliktą turtą, prezidento našles, negalinčias savarankiškai pervesti pinigų į užsienio banką, ar nuo sunkios ligos mirstančius vaikus, kuriems skubiai reikia piniginių pagalbų. Kaip jau ne kartą girdėjote, tai – viso labo sukčių bandymai išvilioti Jūsų pinigus, pasinaudoti Jūsų tapatybe ar bent jau banko sąskaita nuskaldant pinigus plovimui. Todėl, jei panorote dalyvauti loterijoje, tačiau esate prašomi pervesti pinigų administravimo kaštams ar federaliniams mokesčiams nuo „laimėtos“ sumos padengti, ar turite užsiregistruoti, paskambinę mokama 1-900 linija, ir pan. – nė negalvokite to daryti! O jei siekdami padidinti Jūsų galimybes laimėti, privalote pirkti tam tikrą prekę – net neabejokite, kad tokia loterija jau savaime yra nelegali. Pagal įstatymus, bet kokios atsitiktinės loterijos (t. y., jei į dalyvių sąrašą esate įtraukiami automatiškai ir Jums neparoduodamas atskiras bilietas) organizatoriai neturi teisės reikalauti, kad dalyviai pirktų tam tikras prekes ar mokėtų koki nors išankstinį mokestį.

Pagal Better Business Bureau, Federal Trade Commission bei žiniasklaidos informaciją parengė **Vaida Malekaitė**

Sugrįžtanti išeivių muzika

Koncerto akimirka Taikomosios dailės muziejuje Vilniuje. Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.

Sekmadienio, spalio 20-osios popietę Taikomosios dailės muziejuje skambėjusi lietuviškos muzikos programa – tai kūriniai, kurie nebuvo saistomi nei ideologijos, nei Ezopo kalbos, nei nomenklatūros žaidimų dėsnio. Jų autoriai – Lietuvos išeivių kompozitoriai – pradinių inspiracijų ieškojo plėsdami akiratį ne provincijoje, bet plačiame kontekste. Vlodo Jakubėno, Kazimiero Viktoro Banaičio, Julius Gaidelio ir Jeronimo Kačinsko kūryba imponuoja nuosekliu modernumu, skambančiu ypač tautiškai, nes šie kompozitoriai muziką rašė ne siekdami pasirodyti, bet absorbuodami kitų kraštų pažangą, pasiryžę tarti naują žodį ir nė akimirką neužmiršdami esą tautos patikėtiniai, kalbantys ne vien savo vardu. Programą atliko pianistas Andrius Vasiliauskas.

„Suprasti Kristaus misiją ne tik pro bažnyčios langą“
Lyderystės konferencija vėl Lietuvoje

Jau daugelį metų žinomas Amerikos pastorius Bill Hybels ir Willow Creek Association rengia dviejų dienų lyderystės konferencijas, į kurias kasmet susirenka tūkstančiai žmonių iš visų Jungtinių Amerikos Valstijų bei kitų šalių. Per vaizdo transliaciją konferenciją praėjusiais metais galėjo pamatyti 170, 000 žmonių, tarp jų ir 700 dalyvių iš Lietuvos, susirinkę į konferencijas Klaipėdoje ir Vilniuje.

Šiais metais Pasaulinės lyderystės konferencija, sutraukusi per 8,000 dalyvių, vyko rugpjūčio 8–9 dienomis Willow Creek bažnyčioje, šikūrusioje netoli Čikagos. Tuo pat metu palydovinės transliacijos dėka konferenciją tiesiogiai stebėjo 75,000 žmonių bent dviejuose šimtuose Šiaurės Amerikos miestų.

Čikagoje nufilmuota ir lietuviškai įgarsinta ši konferencija bus rodoma Klaipėdoje lapkričio 15–16 dienomis LCC tarptautiniame universitete ir Vilniuje lapkričio 22–23 dienomis Forum Palace.

Plačiau apie Pasaulinę lyderystės konferenciją ir registraciją Vilniuje ir Klaipėdoje svetainėje www.lyderiams.lt

Bernardinai.lt info

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą 1-708-599-9680

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
Lithuania, Latvia, Estonia

Siuntinių priėmimo vietos:

Atlantic Express Chicago, 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
Lithuanian Plaza, 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
Kunigaikščių Užėja, 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Bočių Menė, 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)
Rūta, 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers, 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Eurus Deli, 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Kalyna, 338 S. Rohlwing Rd., Palatine, IL 60067 Tel: 847-776-7766
Balalaika Mundelein, 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660
Wonders of Nature, 726 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000
Back to Nature, 303 E. Dundee Rd., Wheeling, IL 60090 Tel: 847-520-7777

Asmeninių siuntų tel.: 708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų: 630-774-2136

Centrinio ofiso adresas.: 8801 S. 78th Ave, Bridgeview, IL 60455

PAS MUS IR APYLINK MUS

■ **Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos** Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL), šį sekmadienį, spalio 27 d., paminėsime Vėlines. Apeigas pradėsime 9:45 val. r. Prieš šv. Mišias galėsite surašyti savo mirusiųjų artimųjų vardus ir uždegti jiems žvakutes. Ant specialiai paruošto stalelio galima bus padėti ir atsineštas mirusiųjų nuotraukas (jos bus grąžintos po šv. Mišių). 10 val. r. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Po komunijos bus meditacija su giesmėmis ir eilėrašciais ir bus ypatingai pagerbti šiais metais mirusieji parapijiečiai. Dalyvaus šauliai, solistas Algimantas Barniškis, parapijos choras, lektorių ir kantorių grupė bei Amerikos lietuvių katalikų sąjungos 20-toji kuopa. Kviečiame visus atvykti ir maldose prisiminti savo brangius artimuosius iškeliauvusius į Amžinybę.

■ **Beverly Shores Amerikos lietuvių klubas** sekmadienį, lapkričio 3 d. 2 val. p. p. kviečia į lietuvių liaudies dainų atlikėjos, daugelio festivalių laureatės Veronikos Povilionienės koncertą. Dainininkė koncertuos Šv. Onos bažnyčioje (433 E. Golfwood Rd, Beverly Shores, IN). Įėjimas – auka. Po koncerto pakviesime pabend-

rauti prie kavutės. Tel. pasiteirauti 219-879-7086.

■ **Švento Kazimiero lietuvių kapinių** sklypų Savininkų draugija, lapkričio 3 d., sekmadienį, 1 val. p. p. ruošia pagerbimą šių kapinių steigėjams. Renkamės prie Steigėjų paminklo. Dalyvauja Čikagos Šaulių vienetai. Maldas ves kun. Gediminas Keršys. Lietuvių visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti ir savo apsilankymu pagerbti šių kapinių steigėjus.

■ **Sekmadienį, lapkričio 3 d. Marijos** Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyne 600 Liberty Hwy. Putname – Metinis mirusiųjų paminėjimas ir Tikėjimo metų pabaiga. Prašome iki spalio 29 d. pranešti apie savo dalyvavimą telefonu: 860-928-7955 arba el. paštu: sesigne@gmail.com.

■ **Lapkričio 29 d. – gruodžio 1 d. Neringoje** vyks Advento rekolekcijos. Atvykite į šį ypatingą savaitgalį ir prieš šventes susitelkite ties savo santykiu su Dievu. Dėl registracijos prašome teirautis Danos el. paštu: dana@neringa.org. Programos aprašymą bei registracijos informaciją rasite Neringos svetainėje www.neringa.org.

Koncertas šauriečiams

JAV LB Lake County/Waukegan apylinkės valdyba penktadienį, spalio 18 d., „Abruzzo“ restorane Deerfield, IL surengė šaunų iš Lietuvos atvykusių dainininkų Rūtos Morozovaitės ir Juozo Janušaičio koncertą. Manto Ivanausko nuotraukos

Remkime Draugo fondą

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį.

Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

www.draugofondas.org

Draugo fondas 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629 • tel: 773-585-9500

Metinis Draugo fondo narių suvažiavimas šaukiamas š. m. lapkričio 9 dieną, šeštadienį, 10 val. r. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje.

Suvažiavimo darbotvarkėje: registracija, atidarymas, invokacija, sveikinimai, Draugo fondo pranešimai, pranešimai apie investavimus, direktorių ir kontrolės komisijos rinkimai ir diskusijos dėl tolimesnės Draugo fondo veiklos. Kiekvienas DF narys, paaukojęs 200 dol. ar daugiau, turi teisę dalyvauti ir balsuoti DF narių suvažiavime.

Aukokime Draugo fondui ir tapkime jo nariais

Mieli „Draugo“

bičiuliai – skaitytojai ir rėmėjai!

Spalio 27 d., sekmadienį, 1 val. p. p.

kviečiame į popietę su DRAUGU Willowbrook pokylių salėje.

Bilieto kaina – 60 dol., studentams – 40 dol. Juos užsisa-kyti prašome „Draugo“ administracijoje darbo valandomis. 4545 W. 63rd Str., tel. 773-585-9500.

Dokumentinio filmo apie žymų visuomenininką
dr. Petrą Kisielių

„SIELŲ DAKTARAS“

peržiūra įvyks **spalio 25 d.,**
penktadienį, 7 val. v.

DRAUGO laikraščio redakcijoje
4545 West 63 gatvėje Čikagoje

Peržiūroje dalyvaus svečias iš Lietuvos, šio filmo prodiuseris, publicistas bei žurnalistas **Vidmantas Valiušaitis**.

Automobilius galėsite saugiai pastatyti uždaramame DRAUGO kieme.

REGINA V. PALAITYTĖ BENSON

„IŠ ŽEMĖS IR JŪROS“
“OF LAND AND SEA”

Penktadienį, spalio 18 d., Janinos-Monkutės Marks muziejuje Kėdainiuose atidaryta lietuvių kilmės menininkės iš JAV Reginos V. Palaitytės Benson tekstilės paroda „Iš žemės ir jūros“. Paroda yra švietėjiškos programos „Amerikietiškos kultūros atspindžiai Janinos Monkutės-Marks muziejuje“ dalis. Ji veiks iki gruodžio 7 d.